

ПОЗАРСКИ ПРЪГВАЦ

МЕСЕЧНО
СПИСАНИЕ

ОРГАН
НА

СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЛОЗАРИ-ВИНАРИ

Редактор: И. И. Хранков.

София — Печ. Произв. Кооперация „Съгласие“ — 192

СЪДЪРЖАНИЕ

	Ст.
1. М. Михайлов. — Нашият втори конгрес	33
2. Кр. Тополски. Директните лози	37
3. И. И. Хранков. — Резидбата на лозята и времето	41
4. Ил. Цонев. — Фалшификацията на хранителните и питейни вещества и борбата с нея	43
5. И. И. Хранков. — Лозовите неприятели	48
6. Vifis. — Филизене	52
7. Vinom. — Лекуване на мухлявия и гнилостен вкус във вината	53
8. Извлечение от закона за подобрене земеделското производство	55
9. Сюзни и дружествени:	
а) отчет на управителния съвет за 1922 г.	60
б) баланс на 31 декември 1921 г.	63
в) сметка за губи-печалби	64
10. Разни	68
11. Въпроси и отговори	75
11. Книжнина	78
13. Списък на дарителите	81
14. Хроника	83

Ф О Н Д

за подпомагане „Сюза на българските лозари-винари“ и сп. „Лозарски Преглед“.

Подобно на миналите години и през настоящата ще продължава събирането на доброволни помощи за засилване на Сюза и издръжка на списанието. Редакцията се надея, че всеки лозар и винар ще внесе по нещо за горната цел.

Редакцията моли г. г. сътрудниците и кореспондентите и да побързат с изпращането на материал и сведения, за да не се забавя излизането на книжките.

Из „Наредби“ *) на Министерството на Земеделието.

№ 9112. — 22 V. II. 1921 год. — До г. г. директорите на държавните средни и практическите земеделски училища, директорите на катедрите, управителите на разсадниците, началниците на районните изпитателни станции. — Като Ви препоръчва Министерството единственото в България лозарско-винарско списание „Лозарски Преглед“, орган на сюза на българските лозари-винари, поканва Ви да абонират: повереното Ви учреждение за него, като същевременно се препоръчва и на учениците в земеделските училища.

Началник на отделението: Ив. Бързаноз.

ЛОЗАРСКИ ПРЕГЛЕД

СПИСАНИЕ НА СЖЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЛОЗАРИ-ВИНАРИ.

Годишен абонамент 50 лева предплатени. Обявления и реклами се приемат по обявените цени. Ръкописи не се връщат. Всичко, което се отнася до списанието, да се изпраща до редакцията в София, „Гурко“ 18

Статии от „Лозарски Преглед“ може да бъдат препечатвани само с разрешение от редакцията му.

Редактор: И. И. Хранков.

М. Михайлов

Нашият втори Конгрес.

Конгресът е най-високият орган на професионалната организация. Той прави преглед и преценка на задачите, средствата, силите и тактиката ѝ. В него се подлагат на обсъждане нуждите на професията и организацията, постигнатите придобивки от организираната дейност; изтъкват се новите нужди, предявяват се искания и с тях се заинтересова и осветлява държавната власт и обществото. По този начин той се явява като най-меродавен и силен изразител на професионалните нужди, искания и разбирания. Затова колкото по-силна числено и морално е една организация, толкова по-големи ще бъдат резултатите от конгресите ѝ. Защото материалната и моралната сили са необходим елемент в обществените борби за извоюването на каквато и да било придобивка, пак била тя и най-справедливата и от жизнено значение за професията.

Освен това, конгресът е от значение да укрепи духът на членовете, да ги ентосиазира и ги спечели за по-усилена дейност за реализиране на задачите и целите на организацията. Когато от различни части на държавата се съберат много хора от една професия, за да обсъдят заедно положението и нуждите на тая последната и с общи усилия да подият лек на своите болки, те ще се почувствуват по-силни,

по-смели и с по-силна вера в крайния успех на общото дело. По този начин конгресът се явява, като силно агитационно средство. Неговите заседания са най-важните моменти от живота на организацията. Обществото съди за последната най-много по дейността и решенията взети в нейния конгрес. Той е огледалото за моралната и материалната мощ на всяка обществена организация.

Ето защо конгресите се подготвят много грижливо, като се вземат всички мерки да се изнесат в тях с нуждната компетентност актуелните професионални въпроси, които трябва да се обсъдят и разрешат.

Конгресните решения са от решаващо значение и за правилния развой на организацията. От тях зависи в голяма степен да се спечелят или отблъснат симпатиите на обществото и вниманието на компетентната власт. Затова в конгресите трябва да се представя цвета на организацията, за да се изнесат най-умело и достойно общите мисли, нужди и искания.

Нашия сюз се намира още в периода на организирането. Той се бори тегжрва да си пробие път всред самите лозарски среди. Численно той е още слаб. Лозарите са все още в надежда да продължават благоприятните за лозарството години, създадени през и след войната. Те не могат да схванат положението си, не могат да погледнат в близкото бъдеще. Те не могат да се решат да влезат в сюза, защото трябва ежегодно да внасят по няколко лева за издръжката му. Сметката им е тази: ако сюзът може да извоюва нещо за лозарството и винарството ни, то ще бъде общо за всички лозари и винари, от това ще се ползват и тези, които не са членове нито на дружества, нито на сюза, защо тогава да губят време и харчат пари за издръжката на сюзите и дружества? Такава е изобщо психиката на българина. Разбира се тя ще се измени; животът е създал българина на такъв и живота ще го измени. Колкото по-рано стане това, толкова по-добре. Нуждата разбива и най-грубото нехайство. Тя ще подскаже и на българския лозар къде и как трябва да защити своя поминък. Но лозарите трябва да внимават да не бъдат изпреварени от нуждата, тогава защитата ще бъде много по-трудна. Те са длъжни о време да се замислят за утрешните си нужди, за да предпа-

зят себе си и семействата си от тежки изпитания. Да буди съзнанието на лозаря и напътва неговата борба за съществуване наред с общите усилия на професията — е задачата на сюзата ни и неговото списание „Лозарски Преглед“.

На 30 и 31 януари н. г. се състоя втория конгрес на нашия сюз. Какво представляваше и какво извърши той? Какъвто е сюзът ни слаб числено и морално, такъв бе и конгресът. От сто хиляди български лозари, на конгреса се беха явили едва около 100 души делегати и гости. Това е абсолютно недостатъчно за да могат авторитетно да се повдигнат болните лозарски въпроси и обмислени, обработени смело да се представят на вниманието на обществото и държавната власт.

Ний познаваме много интелигентни лозари, които всецело са се предали на лозарството, но напраздно ги търсихме из между конгресистите; и те беха оставили „на другите“ да мислят и решават големите лозарски въпроси. А конгреса се състоя в едно време, когато избите са пълни с вино и цените на последното спадат; когато старата лозарска болест „фалшификацията на вината спокойно руши лозарството ни в неговия корен! Удивителна небрежност! Най-добре беха представени лозарите от Ст.-Загорско, Сливейско и Търновско. Важни лозарски центрове не беха представени. А конгресът трябва да се произнесе по ред актуелни въпроси в свръзка с развитието на лозарството у нас. Той трябва да посочи мерките за премахването на фалшификацията на виното и винените продукти, трябва да се произнесе по директните сортове лози, по облагането на лозарите с данък върху дохода и пр. все важни въпроси. Правеше силно впечатление, че държавната власт в лицето на министъра на финансите и този на земледелието, прояви голем интерес към работата на конгреса. Поменатите министри взеха живо участие при обсъждането на някои въпроси и обещаха пълна подкрепа на сюзата в неговата работа за разчистването пътя на прогреса на родното ни лозарство и винарство. Но те подчертаха ясно, че да се издигне лозарството и винарството ни на нуждната висота, да може да се бори то срещу конкуренцията, откъдето и да иде тя, трябва да покрием страната с лозарски дружества и кооперации, трябва да имаме силен лозарски сюз и, посредством тех, да

премахнем рушенията в лозарството и винарството, да повишим техниката и да сждействаме на джржавата в нейните усилия за защита на този скжп клон от народния поминжк. Един от министрите заяви много откровено, че закон против фалшификацията на вината може в най-скоро време да се сжздаде, но той запита готови ли са бжлгарските лозари и винари да сждействуват, чрез своите дружества и кооперации, за ефикасното приложение на такжв закон? А това показва, че джржавната власт проявява интерес кжм нашия поминжк. От нас се изисква умение и такт да използваваме този интерес.

Изобщо конгресжт има задоволителен вжншен успех. Той заинтересува джржавната власт и получи големи насжрдчения. Сжщо проявиха интерес кжм него и сжюза на бжлгарските земеделски кооперации, Дружесвото на бжлгарските Агрономи и Бжлгарското Земл. Дружество, които, чрез свои делегати, поздравиха конгреса с топли и сжрдечни слава и пожелаха на сжюза успех в неговото право дело. Обаче не може да се постигне друга важна задача — да се убедят делегатите и гостите в необходимостта на една здрава лозарска организация. Бжлгарските лозари не можеха да се убедят, че са нуждни усилия за да се даде един по-силен тласжк на поминжка им, да се модернизира той и направи конкурентоспособен. Нашите лозари, които са изключително дребни и средни собственици, имат необходимата нужда от лозарските и винарски дружества и кооперации. Прогреса на техния поминжк ще дойде чрез дружествата и кооперациите. Чрез тях ще получат просвета и усжвжршенствувана техника. Без това лозарството и винарството ни не могат да бждат конкурентоспособни. Делегатите, обаче, се не докоснаха до тези вжпроси. Техните искания се изразиха да се премахне фалшификацията и да се премахнат несправедливите данжчни облагания. Повдигнаха се много частни вжпроси, а до големите принципални вжпроси, които именно ще дадат на сжюза ни име и значение на обществена организация, не се и докоснаха. Не стана дума за никаква културна работа. А това са вжпроси от генерално значение за лозарството ни; те са в тесна връзка с неговото бждаще. Нашият сжюз трябва да обсжди и вземе решения по всички големи вжпроси, които са в тесна връзка с развитието на лозарството и винарст-

вото ни. Това ще бжде нашата политика. Ето защо бждащите ни конгреси трябва да се превърнат на лозарски парламент.

Но за това е нужно да имаме един мощен сюз. Такажв ще имаме само, когато страната ни се покрие с лозарски дружества и кооперации. Това трябва да бжде задача на интеллигентните лозари. Те не са малко и могат много да направят.

Желанието на сжзнателните лозари трябва да бжде, щото идния конгрес да бжде действително конгрес на 100,000 бжлгарски лозари. В него трябва да бждат представени умжт и опитността на нашия лозар. Това ще бжде необходимо условие за успешна работа.

Сжюзжт е нужен на лозарите; той трябва да бжде техно дело. Нека подемат това дело с ентузиазжм и вера. Те ще намерят симпатии и подкрепа, защото се борят за едно право дело — за хлеб и право на сжществуване.

Кр. Тополски.

Директните лози.

Реферат четен на 1. II. 921 год.

Драги лозари,

Остана ми твжрде малко време за прочитане вжзложения мен реферат по вжпроса за директните лози, които вжлнува лозарския свет в страната и надали ще има време и за разисквания. Ето защо сжм принуден да Ви прочета сами основните мисли, които рисуват положението на вжпроса толкос повече, че по него се писа доста в списанието на сжюза. Ако Ви се сторат неясни некои вжпроси, при разискванията ще дам нуждните разяснения.

Увод.

Вжпросжт за директните лози подигна голем шум и раздуха страстите на ония, които са си поставили за цел да спекулират с тия лози, без оглед на бждещето на отечественото лозарство.

Както по други вжпроси, така и тук, се туриха в действие най-низките способности на задкулистни маневри. Грубият личен егоизжм на спекуланта, жаден за бжрзо и лесно забо-

гатаване, не подбира своите средства за действие. За него важи крайната цел — задоволяването на неговата ненаситна алчност, чрез натрупване безчетни богатства за сметка на лозарите и държавното съкровище.

Въпросът за директните лози е съществен, защото, с въвеждането на тия лози, се внася коренна промена в лозарската ни политика.

Какво значи въвеждането на директните лози в нашето лозарство? — Ни повече ни по-малко: то означава недоимслие, безпжтица, защото с въвеждането на тия лози, производството не се насочва към подобрене нито на *количеството* нито на *качеството*. Напротив, то води към слабо и същевременно долнокачествено производство — води към назадък (регрес).

По този въпрос се писа много в „Лозарски Преглед“ и се достатъчно уясни, тжй че днес по него спор не може да има. Директните лози дават долнокачествено и в малко количество плод и нигде те не са достигнали в това отношение европейската лоза. Поради това техното въвеждане не може да съставлява напредък.

Противостоеението на филоксерата на тия лози е недостатъчно и за това на всекжде се препоръчва присаждането им върху противостоящи подложки.

Некои от тях устояват до нейде на криптогамните болести, но това техно свойство е развито за сметка на качеството на плода и, освен това, то не е всекога сигурно и за туй може да измами лозаря.

Бордошката смес се явява като несжмнено и сигурно средство за предпазване на европейската лоза от криптогамните болести. Ако при изключителни и твърде редки условия силното нападение на криптогамните болести може да намали ефекта на лекуванията, те почти всекога позволяват да се води победна борба, когато са практикувани с метод, грижливо и като предпазителна мерка.

Положението на въпроса у нас.

В „Лозарски Преглед“, както и на лозарския събор в Стара-Загора през 1919 год., двете конференции свикани в Министерството на Земледелието и Държавните Имоти през 1919 и 1920 год. и най-после чрез събраните през 1914 год. от М-то мнения на специалистите лозари, имаха случай да се изкажат по въпроса за директните лози повечето специалисти лозари. Всичко е публикувано, освен отделните мнения на специалистите лозари, тжй че всеки заинтересуван лозар е имал възможността да прочете и да си направи известно заключение по въпроса. Всички почти се изказаха в полза на запрещението на директните лози.

До същото заключение се е дошло и на конференцията по лозарството и овощарството в София на 6—8 октомври 1920 год. Ето до какви резултати се е дошло на тая конференция: „С голем интерес и шум се говори по въпроса за директните сортове. Повечето от ораторите се изказаха против допускането да се разпространяват тия сортове в страната, но някои се изказаха в смисъл, че държавата няма да бжде в състояние да спре разпространяването на директните сортове, понеже те ще се разпространяват у нас, както във всички лозарски страни в Европа, но трябва първо да се вземат мерки за ограничението им, като се обяснява на населението тяхното качество за да може всеки да си прави избор и сметка при засаждането на ново лозе и второ — да се създаде закон против фалшификацията“.*)

От прочетеното се вижда, че мнозинството е било за запрещаване на директните лози, но все пак се прави опит за взимане противно решение. Становището на министерството личи от законопроекта, а сега законопроекта е закон (б. р.) за земеделското производство, с който забележката на чл. 21 от действующия закон**) за лозарството и овощарството се изхвърля и следователно се дава свобода за саденето и разпространяването на директните лози в страната. Обаче нигде в законопроекта не са казани мотивите, които са накарали м-то да вземе такова становище, когато от всички страни специалистите го съветват да запази досегашното положение. Даже тая въпрос се минава мълком.

До колкото сведенията ни се прос ират, м-то се е основавало на следните два мотива: 1) желанието на народа да сади такива лози и 2) безсилието на властта да се противопостави. Требвало да се о тави народа, „сам да си строши главата, та тогас да разберат какво значи въвеждането на директните лози в нашето лозарство“. Разумно ли е да се остави народа, увлечен от едни спекуланти, да пострада, когато има ръководители, които му сочат правия път? Престъпно ли е за властта да го накара да върви из правия път? — Не, защото нейното назначение е аслж такова.

Как трябва да се гледа на въпроса за директните лози?

Въпросът за директните лози има две страни: едната научна, другата практическа. Създаването на нови лози чрез хибридиране и тяхното закрепване, като нови сортове е въпрос из областта на науката и интересува само учения. Използването пък на тия нови лози е работа на практиката.

На всеки лозар е вече известно как доби значение създаването на нови лози. Най-напред борбата с филуксерата застави учените да дирят лози противостоящи на страшния бич за европейската лоза, като в същото време да дава и

*) Сведения по земеделското год. I, № 15, стр. 11, точка 7.

**) Стария закон от 1910 г.

задоволителен плод. Пс-после борбата с криптогамните болести на лозята (мана, блак-рот) даде нова насока на тая работа, кат кжм горните две качества прибави и трето. Новата лоза, освен противостоене на филоксерата и даване добър плод, требваше вече да устоява и на криптогамните болести. Така науката се явява в помощ на практиката.

За да има успех в тая работа, трябва да има ясно ограничение на двете тия области от човешката дейност (науката и практиката). Науката трябва да върви напред и да осветлява пътя на практиката — да я ръководи. Не бива практиката да изпреварва науката.

Това са ръководни начала от големо значение, неспазването на които, често пъти, коштува скъпо.

И във Франция — люлката на лозарството, съществува въпроса за директните лози, но там той е поставен на съвсем друга почва. Когато във Франция той служи да стимулира (подранхва) научните изследвания насочени към създаването на нови лози с качества, каквито практиката изисква от тях, у нас тоя въпрос служи от една страна на интересите на клиенти за сжджлищата, а от друга — да раздухва страстите и създава борби за самоунищожение.

Във Франция има създадено едно благородно състезание между учени — творители на нови индивиди по предварително нарисуван, тжй да се рече, портрет, когато пък у нас на сила се създава низка борба между грубия спекулант — творител на богатства по безчестен начин и закона — върховния блюстител на общонародните интереси.

Такава грамадна разлика съществува в положението на въпроса за директните лози на запад и у нас. Оставете науката да върши своята работа и не тласкайте практиката да я изпреварва. Ние следим стъпка-по-стъпка туй що става в лозарския свят и, бждете уверени, че щом очаквания месия се яви, ние първи и с радост ще Ви поднесем новия дар на науката. Имайте вяра в нас и следвайте съветите ни.

Употреблението на директните лози не разрешава филоксерната криза, а, напротив, я продължава. Да се сядят нашите ценни лози, присадени върху противостоящи на филоксерата подложки, е правия и сигурен път, който трябва неуклоно да се следва. Когато науката успее да ни посочи друг, по-лесен, по-ефтин и сигурен път за създаване трайни и доходни лозя, тогас сами ще напустнем стария, отживел вече, метод за правене на лозя.

Заклучение.

От изложеното става явно, че сериозни и основателни мотиви за разрешаване свободното разпространяване и сядене на директните лози нема: нито противостение на фи-

локсерата, нито устойчивост на криптогамните болести, нито пък качеството и количеството на техното произведение дават достатъчно мотиви в полза на тия лози.

1. Употреблението на подложки противостоящи на филоксерата остава най-добрата и най-сигурната метода за правене на лозя.

2. Големата маса лозари не познават директните лози и затова техното искане да се въведат тия лози в нашето лозарство, ако такова има, не може да бжде сериозно и за това такива лозари лесно се отказват от желанието си, което впрочем не е техно собствено желание, а такова на заинтересовани спекуланти вмжнато в главите им по един хитър и престъпен начин, чрез лжжата и измамата.

3. Властта трябва да се вглежда в далечното бждеще на родното лозарство и това на държавното сжкровище и своята дейност да направлява сжобразно с тия интереси, а не да се ржководи от некомпетентни мнения, истуствено сжздадени мжлви от заинтересовани спекуланти, целта на които е да се изхвжрли забележката¹⁾, на чл. 21 от закона за да отворат границата за внасянето на директни лози от странство, с което пък ще се сжздаде у нас бжркотия още по-голема от тая вжв Видинско, защото в странство има хиляди такива лози коя от коя с по-громко име, и приписвани фиктивни качества, които ще се внесат в страната. Качествата на нашите лози не са достигнати от никоя директна лоза. Ние, лозарите, трябва да пожелаем щото всички бжлгарски граждани, без разлика, да свикнат да употребяват само чисти, сжгреваюши руйни бжлгарски вина, а техните гости-чужденци да намират на трапезата им само чисти бжлгарски народни напитки.

Резидбата на лозята и времето.

Понеже резидбата на лозята е една от най-важните и най-сериозните работи, от които зависи, в голяма степен, редовното по-голямо или по-малко плододаване и по-дългия или по-кжс живот на лозите; понеже от досегашните ни наблюдения у нас, в разни центрове, не на всякъде и не от всички се е обржшало нужното и длжжимо внимание на тази работа; понеже на много места, от неправилно и несвоевременно извжршване на резидбата, много лозя преждвременно са били повреждани и изхабявани, — пред вид на всичко туй намираме за много полезно да преведем долните редове от известния френски професор по лозарството г. Ravaz :*) резид-

¹⁾ Въпросната забележка е изхвжрлена в новия закон (б. р.).

*) Progrès agricole et viticole, № 47--1921 г. ноември и № 2 -- януари т. г.

бата е вече почната в Ю. Франция и тя ще продължава целата зима до м. март. В по-студените местности режат по-късно, а нейде само през пролетта. Даже една поговорка в последните места казва, че най-добрата резидба е последната. А това е тжй, защото в тези места лозата е изложена на зимните и пролетни мразове и толкоз повече колкото резидбата е извършена, по-рано и то ето защо: не порязаната лоза представлява един почти херметически (напълно) затворен сжд, в такова състояние лозата губи малко вода, чрез изпаряване и понеже получава много малко чрез корените си, тя клони към засъхване в размер, който е благоприятен усигорявайки ѝ пълна зимна почивка. Напротив порязана, тя представлява по-малка повърхност за изпаряване, следователно изложена е на по-малко засъхване. От друга страна, чрез раните от резидбата, водата от дъждовете, сняга и росата може да прониква в телото на лозата, следователно прави го по-водно. Понеже растителните ткани издържат толкоз повече на студа, колкото са по-сух, следствието е: да се реже късно в студените центрове и местности.

По някога зимните студове се ограничават с повреждане само на пъпките, но не и едногодишните пръчки; в такъв случай, обаче, почти винаги остават неповредени и пъпки.

Понеже големите зимни студове са редки, би могло да не им се обръща много внимание досежно риска от тях. Обаче една ранна резидба ускорява също ранното развитие на плодните пъпки, които излага по-дълго на пролетните студове. Напротив късно рязаните лози развиват по-късно плодните си пъпки, следователно при по-висока температура, а тази последната е от голямо значение, понеже е известно, че колкото е по-топло по време на развитието на плодните пъпки, толкоз повече и по-правилни гроздове се образуват. И тези последни факти и съображения са особено важни в студените местности.

В Ю. Франция, обаче, резидбата се върши, както е казано по-горе, през цялата зима, като се почва, изобщо, от парцелите, които ще бъдат торени или от тези, в които, по-разни причини, не е удобно да се влиза през всяко време; тук особено от съображение е естеството и съставът на почвата. Вжн от туй последно обстоятелство, резидбата се почва от порцелите най-малко изложени на пролетните студове; причините са указани по-горе; между тези порцели пък, се почва от най-слабите, защото ранната резидба, която почва след опадването на листата, усилва лозите.

Резидбата се приключва с лозята по най-ниските места — най-изложените на пролетните студове, най-силните, а също и с онези, които са най-мъчни в плододаването си; с други думи лозята напр., които са наклони към изресяване, трябва

да се режат кжсно — когато е по-висока топлината, която пжк, както е пояснено по-горе, благоприятствува на плодородието.

С благоприятното влияние на топлината се обяснява факта, гдето изобщо в южните — топлите, страни и места лозите раждат по-редовно, повече и по-доброкачествено грозде и обратно — плодородието и качеството се намалява сериозно в страните, които са по на Север — са по-студени.

В свръзка с гореизложеното, трябва да се припомни и следното: ако лозата може да се развива и расте нормално през лятото до есента, закжсняването на вегетацията, следствие на кжсна резидба, се бжрзо застига — навакхва; обратно е когато растението е спряло от рано поради голема суша или джждовно — хладно време; в такжв случай има намаление на вегитацията, следователно на силата на лозата. При последния случай, а сжщо, когато сме принудени да режем кжсно изобщо слаби лози, трябва да ги засилим с азотни торове, които действуват бжрзо, като напр. чилската силитра.

От горното мажистрално изложение по резидбата от г. Revaz и от няколкогодишните ни лични наблюдения вжрху сжщата, както отбелязахме в началото — лошото й извжршване на много места и от мнозина, както при старите нашенски лози тжй и при благородените американски, — всичко туй ни навежда на мисжлта да се устройват от катедрите, агрономствата, земеделските училища, разсадниците и лозарските дружества специални, и колкото може повече, курсове с приложения по тази тжй важна, но недостатжчно ценена лозарска работа. Тук е мястото да се изтжкне, че лозарските дружества по този вжпрос, както по много други, биха изиграли голяма роля. Сжществено е още тези курсове да бждат с награди от различно естество, защото, безспорно е, наградите винаги насжрдчават и поощряват хората.

И. И. Хранков.

Ил. Цонев (химик)

Фалшификацията на хранителните и питейни вещества и борбата с нея.

Фалшификацията на хранителните продукти се развива с грамадна бжрзина и обхваща постепенно всички предмети от пжрва необходимост. За бжрзото и широко разпространение на това обществено зло, способствуват от една страна стремлението на хората за бжрзо и лесно забогатяване, а от друга — конкуренцията. Последната е една от причините за разните усжвжршенствувания в производството, защото тя тжрси

и изнамира по-усъвършенствувани машини и апарати, поевтини материали и нови начини за работа. Конкуренцията не допуска произволното повишение цените на продуктите, а ги установява близко към минималните. От друга страна пжк сжщата тази конкуренция, при неблагоприятни условия, на нася грамадни вреди на производството. Желанието и необходимостта да се направи продукта по-ефтин и незнанието как да стане това без вреда на неговото качество, сж причината да се прибавят към него различни примеси и по такъв начин да се прибегава до неговото фалшифициране.

Фалшификацията на хранителните продукти по своите размери застрашава не само народното здраве, но и нормалното развитие на разните клонове от народното стопанство, както и икономическото сжстояние на добросжвестните производители. Ето защо против нея трябва да се поведе енергична борба, нещо което може да се направи с успех само при задружна работа на отделните консуматори и добросжвестни производители, така и от джржавата, окржжните и общински сжвети, които сж морално отговорни за здравословното и икономическото благосжстояние на своите членове.

С този упорит и изкусен враг на обществото почти всички джржави отдавна водят борба. В тази борба вземат участие както самите власти, така и всички обществени сили и частни лица. Издават се закони по които се наказват най-строго всевъзможните видове фалшификации на безсжвестните тжрговци, след като се проконтролира недоброкачествеността на продаваните от тех продукти по строго научен и безпристрастен начин в специално откритите за тази цел учреждения — химически лаборатории.

На хигиенистите предстои джлга и упорита работа в борбата с фалшификацията на хранителните и питейни продукти, понеже фалшификаторите сж се сдружили и чрез своите организации указват силно влияние, както на законодателството в областа на народното здраве, така и на всички фактури, които им пречат в стремежите за бжрзо забогатяване.

Последните успехи на науката и техните ежедневни опити им дохаждат в помощ и затова методите за фалшифициране на хр. и питейни продукти са дотолкова усъвършенствувани, че по външен вид — на око, вкус и мерис, трудно може да се отличи фалшифициран от нормален продукт. Това може да се направи само след подробен химически анализ.

При отсжствие единство в действието на всички лица и учреждения, които са натоварени и морално заджлжени да контролират доброкачествеността на хр. продукти, при отсжтствието на общ и добре нареден план на действие, не може да се разчита на успех в борбата с фалшификацията.

Необходимо е, следователно, всички тези усилия да бъдат обединени в едно цяло за интересите както на народното здраве, така и за гарантиране нормалното развитие на разните отдели от народното стопанство, като винарство, млекарство и пр.

Но как да се нареди борбата с това обществено зло? Преди всичко е необходимо законодателство, което да урежда в санитарно отношение производството и продажбата на хранителните продукти. След това трябва да се изработят правилници за всички продукти, които, доколкото е възможно, да нормират състава на тези продукти и да определят тези вещества и начин на обработване, които по своята вредност и отровност не трябва да се допускат.

След това е необходим специално подготвен кадръ от органи, които да следят за изпълнението на тези закони и правилници от страна на производители и търговци. Обаче този контрол трябва да бъде повсеместен, за да не се дава възможност на фалшивите продукти да имигрират от едно място на друго и да се организира добре, за да бъде ефикасен.

Освен това необходимо се явява откриването на специални учреждения — лаборатории, които, с своите изследвания, ще изпълнят ролята на следствени власти, щом санитарните органи се осъждат върху доброкачествеността на някои хранителни продукти и потребват наказанието на техните производители от съдилищата.

Така че става необходимо да се завеждат и бързо да се разглеждат дела против нарушителите на санитарните закони, тъй като без това санитарния надзор не ще доведе до никакви положителни резултати. Понекога може да се прибегне и до по ефикасна наказателна мерка, каквато е публикуване имената на лицата, които са нарушили санитарните закони, а, в случай на повторно нарушение, да им се затварят временно или за винаги заведенията.

В нас отдавна съществува контрол върху доброкачествеността на хранителните и питейни и др. общепотребими в живота предмети, но той се води от претрупаните и без това с много друга работа околйиски лекари, участъкови фелдшери или пък недостатъчно подготвени санитарни агенти.

Може би некога, когато доброкачествеността на тези продукти се е определяла чрез вкус, мерис и на око, такъв контрол е постигал своите цели, но днес, при усъвършенствуваните и всевъзможни начини за фалшифициране на хранни и питейни продукти, той е съвършено недостатъчен. Необходимо е, следователно, да се подготви специална санитарна полиция, която да е в състояние да направи някои прости опитвания на хранителни продукти на самото място и

там, гдето нема съмнение, да се спира веднага продажбата на хр. продукти, като се иска подвеждането под отговорност безсъвестните производители или търговци, а при всеки съмнителен случай да се вземат проби, които да се пращат за анализ в близките химически лаборатории.

Такива лаборатории трябва да има в всички по-големи населени пунктове, те трябва да събират материал за изработване норми за нашите хранителни продукти и да изследват по общо приети аналитически методи доброкачествеността на продуктите, които се срещат в търговията и, като ги сравняват с съставените норми, да констатираат всяки вид фалшификация. Тези химически лаборатории трябва да бждат в тесна връзка с санитарната Инспекция и да имат персонал запознат добре с стокознанието, с общата и физиологична химия, технология на хранителните и питейни продукти, микроскопиране, бактериология и пр. Всичките тези лаборатории трябва да имат връзка помежду си чрез обща централа, чрез разни периодически събори и органи, и да дават месечни или периодически отчети за своята деятелност.

Бързото откриване на подобни лаборатории се налага от много големите размери, които е вземала фалшификацията на хранителните и питейни продукти, която причинява големи вреди на народното здраве, като предлага на обществото вредни хранит. продукти. Тя причинява големи материални загуби на консуматорите, като им предлага за продажба скъпо и прескъпо малоценни продукти и се отразява много зле върху нормалното развитие на народното стопанство, защото фалшивите продукти, с своите по-ниски цени, конкурират натуралните продукти на добросъвестните производители и търговци. Следователно народното здраве, интересите на отделните консуматори, нормалното развитие на народното стопанство, с други думи, вишите държавни интереси настоятелно налагат ограничаване фалшификацията на хранителните продукти, която се е развила така широко и закоренила по всички направления.

За борбата с това обществено зло има вече открити в някои по-големи градове лаборатории, а новия законопроект за народното здраве предвижда откриването на такива във всички окръжни и по-големи околийски градове. Средства за поддържане на тези лаборатории ще трябва да се отпускат от общините и окръжията, но и държавата ще трябва да ги подпомага, понеже всички са еднакво заинтересовани и отговорни за запазване на народното здраве и нормалното развитие на разните отдели от народното стопанство. Разходите, които ще се направят по поддържане на подобни санитарни учреждения, ще се отплатят многократно с доброто здраве, което ще гарантират те на обществото с което нещо ще се намалат значително разходите по поддържане на много бол-

ници, понеже ще се намали числото на болните. Главната работа на тези лаборатории, освен контролата на хранит. и питейни продукти, ще бъде събиране материал за изработване норми за нашите продукти в своите райони, които норми ще трябва да се положат в основата на законодателството по контролата на хранит. и питейни вещества. Изработването на норми е работа трудна, която изисква много време и труд, а в някои случаи е даже и невъзможна. Наистина, на всеки му е добре известно, че съставът на някои продукти е много непостоянен и се намира в зависимост от много обстоятелства, които да се отстранят не е по силите на производителя. Да вземем за пример виното. За да се съставят норми за типове вина в разните райони на страната, ще трябва дълги години да се изследват вината, получени в тези райони и в края на крайщата тези изследвания ще дадат средни числа за състава на вината в дадения район за даден период време. Но като не се забравя многочислеността на видовете лози, от които се приготвя вино, разнообразните начини за получаване и пазене на тези вина, различните климатически и атмосферни условия, ще се дойде до заключение какво голямо количество типове вина може да има в последно време във винарството; започват да се употребяват чисти култури ферменти, нещо което увеличава още повече числото на типовете вина, според тази или онази раса ферменти, тази или онази местност и мъст, от този или онзи сорт грозде. Обаче, въпреки всичкото това голямо разнообразие „типове“ вина за даден район, резултатите от техния анализ ще се движат в известни максимални или минимални граници, които ще служат като норми за дадения „тип“ вино.

Същото нещо може да се каже при изработване типове за млекото и др. хранит. продукти. Изработването на тези норми се явява необходимо не само като основа на санитарното законодателство, но и като справочни пособия на лабораториите натоварени с контролата на хр. продукти.

Фалшивикацията на тези продукти се е вкоренила здраво и дълбоко, затова за нейното изкореняване се иска много труд и време за да се постигнат чувствителни успехи, а още по-вече и по-големи усилия за нейното изкореняване. Равнодушното отнасяне на отделните консуматори и обществото към това зло от една страна и много леките наказания, които съдилищата, след дълги протакания, налагат даже и на много рецидивисти фалшификатори от друга — правят тази борба трудна и бавна. Но можем да се надеваме, че с течение на времето, както обществото, така и съдилищата ще разберат какво страшно зло представлява фалшификацията на хр. продукти, както в санитарно, така и в стопанско и икономическо отношение и ще изменят своите отношения към нея. Тогава борбата с фалшификацията на хр. продукти

ще се поведе с всички обществени сили и средства и ще даде отлични резултати.

Така че като най-рационални средства за борба с фалшификацията на хранит. и питейни вещества се явяват:

1. Издаването на общи и специални закони и правилници за приготвянето и търговията с хранит. и питейни продукти, основани върху принципите на хигиената, нормите за нашите хранителни продукти и интересите на разните отдели на народното стопанство, които закони и правилници най-строго да преследват всевъзможните видове фалшификации.

2. Организиране, със специално подготвен кадър санитарен персонал, строг и ефикасен, повече местен контрол, върху производството и търговията с тези продукти и предмети от първа необходимост.

3. Като се открият колкото се може по-скоро във всички по-големи градове санитарни химически лаборатории, които, по общо приети за страната аналитични методи, основани върху последната дума на науката, да проверяват доброкачествеността на хранителните и питейни продукти и съберат материал за съставяне норми за „типове“ на нашите хранителни продукти в разните райони на страната.

4. Бързо и строго наказване на безсъвестните фалшификатори.

5. Да се започне издаването на едно списание, в което да се печатат всички работи и отчети на лабораториите под санитарното ведомство и

6. Периодически, но поне веднаж в годината, да се свикват конференции или конгреси от лицата, които работят по контролата на хранит. и питейни вещества, в които събори да се разискват и вземат решения по важни въпроси от общ характер и в свързка с хран. продукти и борбата с фалшификацията на същите.

Лозовите неприятели

Кошилис (*Cochylys roseana*) и Еиодомис (*Polycrosis botrana*.)

Между многото животиински лозови неприятели, едни от най-грозните и опустошителните са гореозначените два, които през последните години са появиха и у нас, като в някои центрове в широк и застрашителен размер. Пред вид на туй и понеже има голяма опасност от тяхното общо и голямо разпространяване, както напр. във Франция, гдето ежегодно

причиняват вреди за милиони, намерихме за добре и навременно да дадем долния превод от френски.*)

Двата най-страшни неприятели на лозаря са, без противоречие, Кошилиса и Еиодемиса.**)

За унищожаването им много способности и лекувания бяха препоръжвани, но до скоро, може да се каже, особено задоволителни резултати не бяха получени.

В едно съобщение от 15.X.1915 г. до земеделската Академия, г. L. Sémichon, инженер — агроном, се чудеше като гледаше лозарите да употребяват най-различни и най-опасни отровни материји. Сярата и медните съединения се познават поне по външния си цвят, а освен туй продължителното им употребяване и основно проучване ни научиха как да си служим с тях без опасност за растенията, за работниците и за консоматорите. От десетина години, обаче, към горните продукти се прибавиха страшни киселини, оловени, баритни, цинкови и арсеникови соли, никотин, сапунени разтвори, разни тежки минерални масла, нафталин, разни растителни екстракти и пр. и най-последно се появиха говеждата жлъчка и рациновото масло. Изоставям много други. И до къде би се стигнало по този път?

Да ли времето не е дошло да покаже на полските хора какво увлечението им за лекарствата тжй отровни, които често се явяват под „анонимна“ форма, е преувеличено и не тжй разумно още повече че често липсва доказателство за тяхната ефикасност? Днес аз имам убеждението какво с малко повече внимание и наблюдение би могло да се намали, с някои изключения, употребяването на тези отровни материји? Аз имам впечатлението че ние ще можем доста бързо да достигнем да минаваме без тях, ако фитопаталозите пожелаят да пренесат усилията си към друга страна. В същност когато ще се знае добре да се прилагат физическите сили в борба против насекомите, каквито са въпросните лозови неприятели, и криптогамите (гжбните болести, като пераноспората, оидиума и др.) ще се добиват често по-сигурни и по-пълни резултати отколкото химическите материји и ще се принесе по-голяма полза на обществото, понеже ще се изоставят у търговците множеството именни и безименни псевдо-лекарства, които хората имат влечение да употребяват днес.

Изхождайки от там, авторът привличаше вниманието на земеделската Академия върху употребяването на горещата вода, през вегетационния период на разстенящата, за унищожаването на известни криптогами и насекоми и специално на гореозаглавените.

*) Работата и сведенията са от г. V. B. Martin, директор на подвижна земеделска катедра, публикувани в „la Dépêche du Centre“ (Виж кн. 4—5 от „Лозарски Преглед“ 1921 г. и кн. 3—4 от сп. „Земеделие“, 1914 г.)

**) Червеите (гжсениците) на две малки пеперудки.

По неговите наблюдения пжловжзрастните листа на лозата и овощните джрвета противостоят на водна температура до 75° С. Младите листа на сжщите разстения изджржат до 70°, а цветните джржки и тичинките — до 65°. Посочените температури са базопасни за означените разстителни органи с условие пржскането с горещата вода да се вжрши бжрзо — за неколко секунди, както е пржскането с бордолезовия разтвор.

Г-н Sémichon освен туй наблюдавал какво гжсениците (ларвите) на главните лозови неприятели биват омжртвявани с водно пржскине при 56 и 65° С и че такова пржскане му дало вжзможност да убие яйчицата на Кашилиса, Еиодемиса и Пирала. При туй сравнявайки ефикасността на употребяваните лекувания, авторжт забелязва, че преимуществото на горещата вода се сжстои особено в това, гдето действието и вжрху гжсениците се удвоява от действието и вжрху яйчицата през всичкото време до като трае излюпването им, т. е. около 15 дни. С други думи до като арсениковите пржсканета не са ефисасни вжрху гжсениците освен пжрвите 5—6 дни след излюпването им, сжщите могат да бждат омжртвявани от горещата вода най-малко в продължение на 3 седмици през развитието им — било че са в формата на яйца, току що излюпени или по-вжзрастни преди да са запазени в вжтрешността на лозовите части, които са разгрязани. Ако излюпванията следват в продължение на 3—4 седмици едно, а най-малко две пржскания могат да засегнат всичките гжсеници от една сенерация. На практика количеството на засегнатите паразити зависи от сжвжршенството и грижите положени при извжршване на пржскането.

Най-после пржскането с гореща вода може прекрасно да се прилага за унищожаването на горепосочените неприятели — Кошилиса и Еиодемиса, от втората или третата им генерация (поколение) против които до сега бяхме твжрде слабо вжоржжени.

Вржжайки се вжрху унищожаването на току що посочените лозови неприятели, г. Sémichon писа в „Revue de Viticulture“ от 22. VII. 1915 г.: до днес единственните средства, практикувани с известна ефикасност против Кошилиса, бяха: поливането на лозовите главини с гореща вода през октомври-ноември, светилните капани за пеперуди и отровните разтвори. Аз посочих неудобствата на едните и другите.

Унищожаването на яйчицата и младите гжсеници с пржскания с гореща вода е ново средство, което е много по ефикасно, защото нито един паразит може да избегне, ако пржскането е добре и внимателно вжршено толкоз повече че всичките индивидууми, от едно поколение, се намират по частите на лозата и бидейки в извжнредно чувствителна форма през време на пржскането, а от друга страна интервалжт

от 15—20 дни, с който се разполага, позволява да се извърши успешно операцията.

Разноските около 2 до 2:50 франка на декар са 4 пжти по малко от онези при земното изпарване, а комбинирането на това лекуване с пржсканията против пероноспората, може да намали разноските до крайния минимум.

Впоследствие на опити в голям размер през 1915 г. г. Соанон и Salomon констатирани какво горещата вода при 58—65° е унищожавала яйчицата и гжсениците на Кошилиса и Еиодемиса. Сжщото бе установено и препоржчено от г. г. Vermorel и Gastine, а самия г. Martin още през 1911 г. е обжрнал вниманието на заинтересованите вжрху вжпроното средство.

След гореизложеното би се помислило какво употребяването на горещата вода е вече общо разпространено за унищожаване на лозовите неприятели. Истината, обаче, е какво това хубаво средство не бе се разпространило, понеже представляваше големи практически неудобства. В действителност нямаше подходящ апарат за произвождане вода с подходяща температура, а главното тази последната да бжде постоянна при пржскането.

Напоследжк тази празнота е попжлнена от изобретения апарат наречен *Calorigène* (Колорижен) от г. Casal. С помощта на този апарат може, по желание и минутно, да се повишава температурата от 20 до 100° С; апаратжт е една пржскачка, като обикновенните за пржскане лозята с бордолезов разтвор снабдена с специална ламба и спирална тржба, в която става загриването на водата.

Едно от големите преимущества на този апарат е, че дава вжзможност да се пржскат лозовите главини през зимата за унищожаване паразитните какавиди, а през пролетния и летен сезон за унищожаване яйчицата и гжсениците.

Независимо от всичко гореказано, г. Martin прибавя: този апарат може да служи още за борба против лозовия „оидиум“, в овощните градини за унищожаване разните листни вжшки и други вредни насекоми, в курниците за унищожаване птичите паразити и пр. Сега, обаче, ние го посочваме и препоржчаме специално за борба с Кошелиса и Еиодемиса, които причиняват ежегодно милионни загуби.

Превел: И. И. Хранков.

ФИЛИЗЕНЕ.

Филизенето е лозарска работа, чрез която се отстраняват всичките излишни или не на място стоящи филизи (летораста). При зрялата резидба се държи сметка за числото на наличните явни пъпки, т. е. резидбата се върши във връзка на сорта или сортовете, силата на отделните лози, рамена и едногодишни пръчки. Но, понеже лозата е наклонна да изкарва издънки (пичове) и двойни филизи по оставяните чепове и плодни пръчки, явява се нужда от отстраняване на ненужните; с туй филизенето се представя като втора или допълнителна резидба, следователно то трябва да се извършва от резачи с опитност и голямо внимание.

Добрите страни от филизенето са:

1) Отстранява се излишното, което лозата би хранила в ущърб на останалите нужни летораста.

2) Премахват се още в зелено състояние всички филизи, които инжк бихме отстранили при зрялата резидба, при който случай се правят излишни и вредни рани.

3) Усилват се оставените потребни филизи, които имат значение за плодовитостта на следната година и за попълване или поправка на формата и

4) Улеснява се и ускорява зрялата резидба, следователно извършването на последната става чувствително по-икономично.

Кога да се върши филизенето?

Ако би могло да се знае *предварително и положително* кои пъпки са плодни и кои не и в центрове, които, изобщо, не страдат от ранни или късни пролятни слани, филизенето би трябвало да се върши рано — при набъбването на пъпките. Понеже предварително и сигурно не може да се знае кои пъпки ще дадат плод, а също кога и къде ще падне слана, препоръчва се филизенето да се върши след излизането на ресите и след *обикновения* период за падането на сланата. Така трябва да се постъпва, защото, при падане на слана, по-добре може да се ориентира лозаря върху начина за извършване на филизенето.

Както се спомена и по-горе трябва да се отстраняват всичките неплодни — без реса, филизи, които не ще са нужни, било за поправка, било за допълване формата или за подмладяване на рамената. Колкото се отнася до филизите с реса изкарвали, било от двойните пъпки на чепове, било от старото дърво (макар че туй е по изключение) някои лозари по принцип не ги отстраняват с цел да не губят плода; така, според нас, би могло да се постъпва само при буйните лози; инжк, макар и с реса, щом друго съображение не съществува, и тези филизи трябва да се махнат осо-

бено по слабия от двойните, а някогe и при някои сортове излизат и тройни. Изобщо и при филизенето се сжблюдават и спазват сжщите принципи, които важат при зрялата резидба.

Самото отстраняване на непотребните филизи трябва да се върши с остро ножче, особено при по затвърделите от тях, и то сжвършено ниско; по такжв начин се образуват по-малки и гладки рани, които по-лесно и по-бързо зарастват.

В заключение филизенето е една много важна и сериозна работа, поради което всеки лозар трябва да я върши.

Vitis.

Лекуване на мухлявия и гнило-стен вкус в вината.*)

Ежегодно и на всякъде у нас се намират вина с мухляв вкус и на гнило. Тези вкусове са много неприятни и често инжк най-доброкачествени вина стават негодни за пиене. За отстраняването им от дадено вино първото нещо, което трябва да се направи, е да се прехвърли виното в друг сжд — сжвършено чист и здрав. След туй сжщото вино трябва да се лекува с някоя материя, която има по-силна поглжщателна способност кжм чуждите меризми и вкусове отколкото самото вино; между няколкото такива материи, напоследжк много се препоржчва и употребява брашно от мутарда, което сжджржа около 2°/₁₀ маслени материи, следователно употребяването му почива върху сжщий принцип, както напр. маслиновото масло, при туй употребяването му е лесно, евтино и твърде успешно и се нмира по аптеките и дрогериите; туй брашно е особено препоржчано от известния френски химик и винар г. Mathieu (Матио), директор на винарската станция в Bordeaux (Бордо).

Понеже черната мутарда сжджржа едно вещество — „калиен миронат“, което в присжствието на виното и под влиянието на една „диастаза“ „Мирозин“ (специален фермент), произвежда мутардно етерично масло миризмата и вкусът на което са познати на всекиго, мнозина в чужбина, които са употребявали мутардно брашно, са придавали, на лекуваните си вина, вкус на мутарда (горчица).

За избягване последната неприятност, има лесно и просто средство — топлината, която унищожжава действието на всички диастази. От опитите и наблюденията си г. Матио до-

*) В отговор на няколко запитвания и в допълнение на писаното по сжщия въпрос в миналогодишни книжки на „Лозарски Преглед“.

шжл до заключение, че не е възможно да се унищожи теоритически и напълно действието на „миризина“ даже при джржане на мутардно брашно в продължение на един час в затворена пещ при 150° С. Впоследствие, обаче, той намерил че практически горния резултат се добива, като се действува на мутардното брашно, тжй както се продава от аптеките и дрогериите, с вряла вода. За тази цел се взема мутардно брашно без гранясал вкус, нито мирис на горчица, т. е. прясно да бжде, и се сипва вжв вряща вода (100 гр- в 1/2 литжр напр.) и се оставя да ври още около 1/2 час; след туй се оставя на покой за отделяне на плуващата вода; от утаеното брашно се взема 15 до 60 гр.*), за 100 литри болно вино, в зависимост силата на мухлявия или гнилия вкус, размива се с малко вино, като бистрителна материя, и се налива в бурето или бжчвата, след което се извжршва силно разбжркване, което се подновява 4-5 пжти през деня; на другия ден, а най-късно на следния, виното се прехвжрля в друга бжчва и по възможност без сжприкосновение с въздуха; туй претакане не трябва да се отлага много, защото се образува, макар само следи, от горецитираното етерично мутардно масло. След претакането може да се извжрши обистрюване за отделяне плуващите мутардни частици, а, който има филтжр, може по-бжрзо и по-лесно да свжрши сжщото чрез филтриране.

Кжм горното полезно е да прибавим, че не трябва да се пресилва количеството на мутардното брашно, защото последното, едновременно с мухлявия вкус, отнима и от букета на виното; сжщото прави маслиновото или друго неутрално масло, като напр. памучното, което е препоржчано от друг известен и учен френски винар и химик г. Roos.

Г-н Матио твжрди какво мутардното брашно, приложено по горния начин, дава много добри резултати. Сжщото твжрдим и ние, базирайки вжрху приложението му вжрху бжлгарски вина.

Vinom.

---

*) Точното определяне на нуждното количество може да се узнае с предварителни опити вжрху 1-2 литри от виното за лекуване.

Горните способи може да се приложат и вжрху вина с вкус на маркуч и смола.

ИЗВЛЕЧЕНИЕ

от закона*) за подобрене земеделското производство и опазване полските имоти.

Вярвайки че този закон е много важен изобщо за земеделското ни стопанство, намираме за добре да направим някои от най важните му и интересни постановления засягащи лозарството.

Чл. 39. За повдигане на лозарството и овощарството в Царството, Министерството на земледелието и държавните имоти устройва и поддържа лозови и овощни разсадници, опитни станции, опитни демонстративни лозя и градини, поощрява частната инициатива и оная на окръжията, общините, манастирите и кооперациите.

Чл. 40. — Лозовите и овощни разсадници биват държавни, окръжни, общински и частни.

Частните лозови и овощни разсадници могат да се открият от всяко дружество, манастири и частно лице след като избраното за тях място е предварително прегледано и одобрено от съответния орган на министерството на земледелието и държавните имоти.

Забележка. Всички съществуващи държавни, окръжни, общински и частни лозови и овощни разсадници се анкетираат в течение на 2 години след влизането на настоящия закон в сила. Държавните, окръжни и общински разсадници, които анкетата установи че не са основани на подходяще за целта място, се закриват, а частните такива се изключват от покровителството и насърдението на респективните закони и им се забранява производството на материал.

Чл. 41. — Целта на лозовите и овощни разсадници е:

- а) да произвеждат автентичен и доброкачествен лозов и овощен посадочен материал, лозови пръчки, лози и овощни фиданки;
- б) да популяризират отгледването на лозята и овощните дървета по разумен начин;
- в) да предприемат опити и проучвания по тия култури в свързка с местните условия и
- г) да следят и подпомагат изобщо развитието на лозарството и овощарството в районите си.

Чл. 42. — Окръжните и общинските разсадници по отношение производството и пласирането на лозовия и овощен посадочен материал са под контрол на министерството на земеделството и държавните имоти.

Чл. 43. — Забранява се внасянето от странство на всякакви гладки и вкоренени лози, на всякакви овощни и черничеви дръвчета и части от тях, немско и френско грозде, малини и ягоди.

*) Публикуван в „Държавен вестник“, брой 231 от 13. I. 1922 год.

Чл. 44. — В този член като се определят разстоянията за посадване на дървета изобщо в съседство с чужди имоти, в буква „г“ е писано: за лозите, розите, храстите и храстовидни овощни и други дървета 0.5 метра.

Чл. 45. — Унищожените от филоксерата нашенски лозя се освобождават от данък, като лозя.

Чл. 46. — Министерството на земледелието и държавните имоти покровителствува и насърчава възобновяването на лозята само върху американски подложки.

Чл. 47. — Определяне подходящите подложки при възобновяване лозята става от органите на министерството на земледелието и държавните имоти.

Чл. 48. — Производителите на лозови и овощни материали са длъжни ежегодно най-късно до 1 септември да заявят писмено на надлежната агрономна власт за количеството, вида и сорта на произведения от тях гладки и вкоренен лозов материал и овощни дръвчета.

Чл. 49. — Всякой продавач на лози и овощни дръвчета е длъжен да пусне в продажба само доброкачествен и от автентични сортове материали, както по отношение подложката така и това на присадника.

Чл. 98. — В този член се казва, че се предвиждат ежегодно, между другите суми по бюджета на министерството на земледелието, и следните:

а) за уреждане лозарско-винарски изложби и конкурси;

б) помощи на кооперации за уреждане на образцови маточници от американски лози с пространство от 20 и повече декари.

Чл. 99. — Всички засадени и новозасадени маточници и лозя с присадени американски лози се освобождават от всякакви държавни, окръжни и общински данъци в течение на 5 години от засаждането им.

Чл. 100. — Лозовите гладки укоронени американски пръчки (резници — изключая тези от директните лози), а също и присадените лози върху американска подложка се превозват по българските държавни железници по благоприятствуваната тарифа.

Чл. 101. — Българската земеделска банка отпуща, под ипотека на земята, нужните суми на лозарите за засаждане на нови лозя и присадени американски лози, а също и заеми срещу ипотека на засадени вече подобни лозя, които дават плод.

Чл. 102. — Министерството на земледелието и държавните имоти може да даде някои държавни овощни и лозови разсадници на специалисти и кооперативни дружества за използване в определен продължителен срок по специална наредба.

Чл. 120. Според нуждата всяка година министерството на земледелието предвижда суми в бюджета с цел да насърди земледелската индустрия, организирана от самите производители предимно на кооперативни начала.

Към земледелските индустрии, които подлежат на насърчение, в буква „ж“ са отбелязани, между другите, кооперативни винарски изби.

Чл. 121. — Насърченията се състоят:

1) Помощи за уреждане нови кооперативни, дружествени и частни предприятия, а също и помощи за предварителни изучвания, за съставяне скици, планове и др.;

2) Парични награди, медали, дипломи и др. такива за разумно организиране, успешно ръководене на предприятията и увеличение на прихода и

Чл. 122. — Помощ се дава най-много до 50 на сто за кооперативните дружества и до 25% за частните лица.

Чл. 127. — Предвидените в настоящия закон помощи и награди се дават на земледелските дружества и кооперации след започване на предприятието, а на частните лица — след свършването на последното.

Чл. 128. — Върховният контрол, по опазването на полските имоти и предмети от селското стопанство, принадлежи на министерството на земледелието и държавните имоти, респективно подвижните земледелски катедри.

Чл. 129. — Пазенето на полските имоти и предмети от селското стопанство се възлага на общинските управления чрез назначената за това полска стража.

Забележка. Опазването на полските имоти, след допитване до заинтересованите стопани, може да става и с отдаването им на наемател при поемни условия одобрени от агрономството.

Чл. 130. — за издържането на полската стража, общината ежегодно предвижда в бюджета си нужните суми.

Чл. 136. — Частните лица, притежатели на ниви, ливади, градини, лозя и др. имат право да назначават пазачи на имотите си без да се освобождават от таксите, предвидени в чл. 130.

Назначените от тях пазачи за да имат правата, които дава настоящия закон на полските стражари, трябва да отговорят на предвидения ценз и за назначението им да бъде уведомено общинското управление. Те са длъжни да изпълняват общите наредби относящи се до опазване на имота.

Чл. 152. — Забранено е да се резвалят или преместват граничните знакове, огради, плетища и окопи, които заграждат или делят чуждата и общинска собственост.

Чл. 153. — Забранено е умишлено да се унищожат (изваждат, изпочупват, отсичат и пр.) цели или части от посадения с овощни, черничеви дървета, лозя, гюлища и акациеви насаждения за колци за лозя.

Нарушителите се наказват с тъмничен затвор от 3 месеци до 1 година и глоба до 2000 лв.

Чл. 155. — Който умишлено поврежда овощни, черничеви и др. дървета, лозя, гюлове, живи плетове, огради на градини и лозя и вжобще предмети служащи за целите на овощарството и лозарството, се наказва с глоба от 50 до 500 лв. и с затвор до 3 месеци.

Чл. 156. — Който самоволно бере чужди овощия, грозде, зеленчук, ягоди и др. подобни плодове, черничеви, цвеклсви листа, лозови пръчки, трендафил, наказва се с глоба от 10 до 100 лв.

Чл. 157. — Който открадне чужди снопи, зърно, слама, сено, земеделски орждия и машини, колци от лозя и градини, држвчета и др. земни плодове и предмети от земеделското стопанство, необрани или оставени на полето, преследва се като крадец и наказва с тъмничен затвор до 3 години и глоба до 3000 лв.

Чл. 159. — Който извади чужди овощни, черничеви и други држвчета и лози с намерение противозаконно да ги присвои, наказва се с тъмничен затвор до 2 години и глоба до 200 лв.

Чл. 165. — Лицата, които, без разрешение на общинската власт, започват да взят снопето си, да берат лозята и царевичата по-рано от определеното от общинската власт време, се наказват с глоба от 30 до 100 лв.

Чл. 175. — За ограничаване на най-опасните болести и неприятели, разрешава се, след предварително одобрение от Министерството на земледелието и държавните имоти, отсичането и изкореняването на частни дървета, градини, лозя или др. растения. Стопаните на унищожените посадения се обезщетяват по решения на арбитражната комисия, предвидена в чл. 180 от настоящия закон.

Чл. 176. — Всяка година през времето от месец ноември до 31 март притежателите и наемателите на всички овощни дървета, лозя, гюлища, както и на разните дървета и храсти, находящи се в и около овощните градини, са длъжни да събират всичките гжсеници, гнезда, яйца и кавиди:

Чл. 179. — На обезщетяване подлежат:

б) Загубите нанесени от кражби на снопи, зърно, слама, сено, листа, плодове, грозде, држвчета, лози, лозов материал, орждия, пчелни кошари и др. не споменати тук предмети и пр. служащи в земеделското производство.

Чл. 180. — причинените загуби се констатираат и приценяват :

а) ако загубата е до 10,000 лв., от комисия назначена от кмета в състав: пом. кмета или общински съветник за председател, учителът или свещеникът в населеното място и един земеделец за членове.

б) Ако загубата надминава 10,000 лв., в комисията взема участие агронома или негов заместник за председател.

Чл. 181. — За установяване и приценяване загубите, потърпевшият е длъжен в 10 дневен срок от деня, в който е нанесена загубата, да заяви устно в общината.

Чл. 185. — Предвидените в настоящия закон комисии извършват оценката съобразно местните пазарни цени. Изключение се прави само за унищожените лозови (без директни лози) и овощните посадения, които се приценяват както следва :

б) лозите до 4 годишна възраст, включително от посадането им на постоянно място, се оценяват като се взема за основа пазарната цена на присадената или неприсадената лоза и към тази цена се прибавят бруто приходи от една 5 годишна лоза, умножена на 2, 3, 4, пет в зависимост от това дали повредата е станала първата, втората, третата или четвъртата година.

в) Лозите след 4-а година от посадането на постоянно място, се приценяват като вземат за основа средния добит бруто приход по умножение на 6 плюс разносните по риголването.

Забележка. Повредените лози, овощни дървета, посеви, кошари и др. се обезщетяват в зависимост от степента на повредата. Оценката се извършва по пазарните цени.

Чл. 186. — Лозята, маточниците, овощните и черничевите разсадници градини и лозови укоренилища се обезщетяват по настоящия закон само ако са записани в специалния за това регистър в общинското управление.

Чл. 189. — Ако злосторниците или стопаните на добитка са неизвестни или несъстоятелни, определеното обезщетение се изплаща от общината, в която сумата се разхвърля от кмета и секретар-бирника по равно на семейство и се събират и изплащат най-късно до 1 март всяка година. В градовете обезщетението се изплаща от редовния бюджет, а при изчерпване на предвидения кредит — с допълнителен бюджет.

Чл. 190. — Ако в следствие злосторника или стопанина бъде открит, сумата се събира от него.

Чл. — 193. Всички нарушения се констатираат с акт от кмета, помощника му, кметския наместник, полските стражари и органите на подвижните земеделски катедри.

Чл. 194. — Актовете се съставят най-късно на следния ден от откриване на нарушението.

Чл. 195 — Съставените актове се изпращат най-късно в 3 дневен срок на общинското управление срещу разписка.

Чл. 196. — Актовете за констатиране нарушенията, които влекат наказанията тълмичен затвор, се препращат от кмета в 3 дневен срок на надлежния мирови съдия, заедно с възраженията на нарушителя, за съждане и наказание.

Чл. 203. — За нарушение и неизпълнение постановленията на настоящия закон, длъжностните лица се наказват от Министерството на земледелието с 500 до 5,000 лева с право на обжалване на глобите в 15 дневен срок пред респективните мирови съдии, като пред първа и последна инстанция.

Чл. 204. — За нарушение и неизпълнение нарежданията на настоящия закон, по който няма специално предвидено наказание, частните лица се наказват от Министра на земледелието с глоба от 100 до 1000 лв. с право на обжалване, както в предния член.

Чл. 207. — Настоящия закон отменява старите закони за лозарството и овощарството, закона за обещетение повредите на полските имоти и предмети от земеделското стопанство и глава II от закона за полицията в селските общини.

И. И. Х.

Съюзни и дружествени.

О Т Ч Е Т

На управителния съвет на Съюза на българските лозаривинари през 1921 година.

Господа,

По силата на чл. 27 от съюзния устав, Вие сте свикани, за втори редовен лозарски конгрес, да чуете отчета на управителния съвет и прецените дейността му през изтеклата 1921 г.

Управителния съвет и тая година направи възможното, за да бъдат запазени интересите на българския лозар, а също и да се запази доброто име на Съюза, който винаги е бил зачитан от отговорните места и лица.

В областта на доставките и тая година Съюза не можа да прояви никаква особена дейност; защото една голяма част от лозарите не го подкрепиха — не записа достатъчно делове, за да може той да оправдае кооперативното си назна-

чение и ония надежди, които се пожелаваха с хубави речи в ланския конгрес.

Управителния съвет констатира, че лозарите не иапжлниха ланската си дума, — да преследват с общи усилия петиотните вина и да залавят фалшификаторите.

Факт е, че голема част от захарта на местните фабрики и такава пристигнала от Америка отиде в избите на бжлгарските лозари, приготвиха се маса петиоти по време на гроздобера, а даже след него, обаче никакъв петиотаджия не се залови, или ако хванаха некой, то бе дребна работа тогава, когато в комисиите по измерването на вината влизаха на всекжде лозари-представители на местните лозарски дружества.

Тазй безгрижност на лозарите не може да се обясни с друго, освен с факга, че недобросжвестни лозари и едри тжрговци-винари са заразени вече от идеята да фабрикуват петиоти и да дирят големи печалби и тогава, когато лозарството и без тия фалшификации сжставлява за тех задоволителен поминжк. Резултатите от петиотните вина е на лице. Маса чисти вина стоят още не продадени, намирайки се под нелоялната конкуренция на петиотите и така наречени „усилени вина“. При наличността на тая конкуренция, положението на лозарите би се застрашило, в значителна степен, ако немахме големия акциз на спирта и бирата. Това временно положение се джлжи само на големото застжпничество на Сжюза, симпатиите на властта към лозарството, бидейки то поминжк и големата нужда от средства, която чувствува джржавата; иначе лозарите и без внос от вжн биха поставени в положение, с което не така лесно биха се справили. Това нещо трябва да ни стресне и с общи усилия трябва да церим злото до като то е още в зародиша си.

Господа,

В организационно отношение управителния съвет не пропусна да изпжлни решението на ланския конгрес, като назначи един организатор-инспектор, на когото вжзложи да обиколи Южна Бжлгария. Инспектора посети лозарските тела в Пазарджиско, гр. Пазарджик, Перущица, Станимака, Ст. Загора, некои села от Старо-Загорско, Кортен, Ямбол, Сливен, Айтос, Бургас, Анхиало, Месемврия и др. и вжв всички тия места той е организирил сжбрания, изтжкнал е целите и задачите, които преследва Сжюза, и е апелирал да се образуват лозарски дружества там, гдето нема такива, да подкрепят Сжюза, като запишат делове, да се абонират за „Лозарски Преглед“ и купят от книгата „Винарство“. На много места сжбранията са станали и са записали делове, обаче на некои, поради обстоятелството, че лозарите са биле заети с полските си работи, сжбранията не са могли да се сжстоят.

Средствата, които постъпваха, във форма на помощи, не бежа достатъчни да покрият разхода и постоянното присъствие бе принудено да уволни от служба инспектора Тамамджиев.

Все от желание да се популезира името на Сжюза и да се създадат по-тесни връзки между него и лозарите, управителния съвет влезе в споразумение с Министерството на Земледелието и Българското земл. дружество за уреждане, със съдействието на лозарските дружества в страната, „лозарско-винарска изложба“ и конгрес в гр. Плевен, който требваше да станат през месец септември 1921 г.; когато обаче, всичко бе готово, Плевенското лозарско дружество не можа да ни даде съдействието си под предлог, че лозята им биле бити от град и неможели да вземат участие със свои произведения в изложбата. При това положение управителния съвет биде принуден да отложи тая изложба за през настоящата година, като се уреди в онзи град, който конгреса ще реши.

По отношение списването на „Лозарски Преглед“, редактора му е имал от управителния съвет свобода на действие в духа на устава и конгресните решения. „Г-н редактора ще Ви даде отделно своя доклад и Вий ще имате свободата да се произнесете по неговата дейност, както и по тая на управителния съвет.

Господа,

Както виждате от баланса и сметката „печалби и загуби“, финансовото положение на Сжюза и списанието ни „Лозарски Преглед“, е следното:

На 1 януари 1921 г. сме имали 746 дела за 37,250 лв. и през годината сж записани 728 дела или всичко на 31 декември 1921 г. Сжюза има 1474 дела на сума 73,700 лв. Така че капитала на Сжюза е 73,700 лева. От доставката на синия камък, чрез Земл. банка, Сжюза получи една комисионна 23,159.85 лева, от помощ 33,706.70, и от лихви 5,620.25 лв., срещу това Сжюза има като разход платената заплата и възнаграждение на организатора Тамамджиев 10,859 лв. и за печат на книгата „Винарство“ 10,000 лева, хонорар на Хранков за същата кни а 3,000 лв. Остава, значи, Сжюза да дължи за печата на книгата 17,400 лева, които ще плаща постепенно с разпродаването на книгата. Положението, обаче, на списанието „Лозарски Преглед“ е по-друго. За издадените 10 книжки през годината е изразходвано за печат 42,726.75 лв., заплатата на редактора 16,000 лв., администратора 14,400 л, хонорар за 1920 г. — 7,140.50 лв., и за 1921 г. — 2,894.70 лв., или всичко 83,161.95 лева без разносните по експедицията, а е постъпило като недобор от 1919 и 1920 г. — 1,453.10 лв. и през 1921 г. от 1340 абонати — 52,767.90 лева, помощи

7,864.70 лв., субсидии 10,000 лв. и реклами 1,750 лв. — всичко 19,614.70 лева, или всичко 64,220.10 лева. От тая сметка се вижда, че списанието при 1340 абонати приключва с един дефицит от 28,941.86 лева, към която ще има да се прибавят още 8,000 лева за 4 месечна заплата на редактора и 6,589.30 лв. за хонорар нему и на други сътрудници, или всичко дефицита на списанието към 31 декември 1921 г. е кржгло 43,531.85 лева. Като се балансира приходите и разходите на Сжюза и редакцията, Сжюза, чийто орган е списанието „Лозарски Преглед“, остава длжжен, сжгласно сметката „печалби и загуби“, 29,811.95 лева, която сума ще има да се покрие от непродадените до сега книги около 1000 екземпляра от „Винарството“ на Хранков, от помощи и др. без да се засега деловия капитал.

Управителен сжвет:

п. Председател: *Хр. Тишков*

Членове: { *А. Серафимов*
Н. Неделчев
К. Стефанов
Кр. Нацев

Сжюз на бжлгарските лозари-винари — София

БАЛАНС

на 31 декември 1921 година.

АКТИВ	Лева	ст.	ПАСИВ	Лева	ст.
Влогове Лоз. банка	76,338	—	Капитали.	73,700	—
Движими имоти. .	232	—	Кредитори	44,160	15
Дебитори.	9,343	—			
Учред. разноси .	2,135	20			
Загуба.	29,811	95			
Всичко:	117,860	15	Всичко:	117,860	15

Контролна комисия: { *Д. Попкржстев.*
К. Хителов.
Е. Балтаджиев.

СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИТЕ ЛОЗАРИ-ВИНАРИ — СОФИЯ.

С М Е Т К А

Загуби и печалби на 31 декември 1921 година.

РАЗОХОД		ПРИХОД	
Лева	ст.	Лева	ст.
Броено за хонорар и печат ржководството „Винарство“	33,740	От встъпителни и членски вноски	10
За хонорар и отпечатване списанието	61,311	От абонаменти и публикации в списанието	10
За герб, пощ. марки, такси, телеграми и канцеларски потреби	9 293	От продажба ржков. „Винарството“	15
Заплата на редактора и администратора	41,552	От комисиона от син камжк	85
Заплата и възнаграждение на инспектора и по счетоводството	6,099	От помощи	70
Пътни и дневни пари	6,793	От лихви и др.	25
Разходи по годишното събрание през 1921 год.	5,500		15
Всичко:	164,283	134,477	
		Чиста загуба	29,811
		Всичко:	164,289

Контролна комисия:

Д. Попкржстев.
 К. Хитролов.
 Е. Бл. етерджиев.

ДОКЛАД

на Контролния съвет на Сюзюа на бжлгарските лозари-винари.

Господа делегати,

В изпълнение на чл. 60 от закона за кооперативните сдружения и чл. 39 от устава на Сюзюа, Контролния съвет провери отчета и балансът на Сюзюа за 1921 г., който Ви се представи за одобрение и намери:

1) Че годишния баланс и сметката загуби и печалби на Сюзюа за отчетната 1921 г. сж правилно сжставени и верно извлечени от сжответните книги.

2) Контролния съвет не е констатирал извршени работи от постоянното присжтствие или управителния съвет на Сюзюа, които да противоречат на сюзюните интереси, или постановленията на сюзюния устав, или закона за кооперативните сдружения.

Вследствие на това, Контролния съвет моли конгреса:

1) да приеме отчета за 1921 г. на управителния съвет за редовен;

2) да одобри годишния баланс и сметката за загуби и печалби на Сюзюа за отчетната 1921 г.;

3) да освободи от отговорност членовете на управителния и контролния съвети за това време.

Контролен съвет: { Д. Попкржстев
К. Хителов
Е. Балтаджиев

Резолюции

взети на втория конгрес сжстоял се на 30 и 31 януари т. г.

Втория редовен конгрес на Сюзюа на бжлгарските лозари-винари, като взе предвид, че фалшификацията на вината и спиртните питиета има за неминуема последица поевтиняването на натуралното вино до такава степен, щюто труда на лозаря не ще може да се рентира и с това ще се убие лозарството като поминжк, стотина хиляди декари лозарска земя ще остане неизползувана и много семейства ще останат без прехрана и лозарското сжсловие ще бжде хвжрлено в глад и мизерия,

РЕШИ:

1. Моли най-настоятелно правителството да създаде, в най-скоро време, специален закон против фалшификацията на вината и спиртните питиета, като при изработването му участвуват и представители на Сюзата на бжлгарските лозаривинари.

2. Подсилването на вината с захар да не се позволява в по-голям размер от 3 кгр. на 100 кгр. грозде.

3. Нуждающите се лозари и винари да подсилват мъстта си с захар, трябва да декларират какво количество грозде и с какво количество захар ще подсилват.

4. Лозарите и винарите да не държат за семейна консумация повече от 25 кгр. захар.

5. Лозарите и винарите всека година да декларират пред общинското управление:

- а) какво пространство лозя и плод притежават;
- б) какво количество вино са добили;
- в) какво количество грозде са купили или продали;
- г) какво количество мъст са купили или продали;
- д) какво количество старо вино имат непродадено.

6. Търговците да държат надписи на бжчвите за произхождението на виното, годината на реколтата и сждържанието му на спирт.

7. Да се определи ясно и точно какви прибавки и каква манипулация на мъстта и виното се позволяват, с цел да се подобри виното и се гарантира трайността му.

8. Да се създадат необходимото число винарски станции за проучването на местните типове вина и да откриват фалшификацията.

9. Да се даде право на лозарските дружества да ревизират производителите.

* * *

Вторият конгрес на Сюзата на бжлгарските лозаривинари, като констатира, че почти в цяла Бжлгария — кжде по-малко, кжде повече, финансовите власти, при определяне данжката печалба от време на войната и она върху общия доход от лозарството, винарството и пепиниерството, коренно са видоизменявали декларираните доходи и разходи, като за мерило са вземали произволно за средно производство прекомерно голема цифра и са я прилагали еднакво върху всеки декар лозе, без оглед на местност, качество на материала, начин на обработката и ред други сжображения, които самия декларатор е имал пред вид при декларирането сжзнавайки напжлно своя джлг и отговорност пред строгостта на закона,

РЕШИ:

Моли Господина Министра на Финансите да заповеда на своите подведомствени фнансови органи при определяне данък печалба от войната и она вжрху общия доход от лозарството, винарството и пепиниерството да се вземат за основа онези данни, посочени в самите декларации. При случай на сжмнение в автентичността на посочените данни в известна декларация, вжпрса да се разреши вжз осно а данните и компетенцията на акцизните и агрономните власти, мнението на които да бжде заджлжително.

Резолюция.

Днес, 5 февруари 1922 год., членовете на градинарско-лозарското дружество „Сжединение“ в гр. Лясковец, сжбрани на годишно сжбрание, като констатирват:

а) че за сега има един застои в продажбата на виното, който се отразява в спадане на цената му, понеже се явяват предлагачи много, а купувачи малко;

б) че това спадане цената на виното не е в хармония с цените на другите артикули, защото те ежедневно се повишават;

в) че спадането цената на виното става, защото с помощта на директните сортове и петиотите фалшификаторите на вина са направили достатжчно количество вино, което им изнася да продават на по низка цена, когато чистото натурално вино струва всякога по-скжпо на производителя;

г) че по тоя начин се убива лозарството — един от главните поминжци на голяма част от населението, а косвено с това се уврежда и фиска на джржавата:

1. протестират против правителството, загдето, под влиянието на заинтересувани личности, позволи свободното засаждане на директните сортове;

2. настояват час по-скоро да се сжздаде закон против засаждането на директните сортове и против фалшификацията на вината в духа на резолюцията на лозарския конгрес, взета в заседанието му на 30 и 31 I. т. г.;

3. апелирват кжм всички сдружени и несдружени лозари в царството за подкрепа на настоящата резолюция и

4. настоящата резолюция да се поднесе на г-на Министра на земледелието и джржавните имоти и да се напечата в сп. „Лозарски Преглед“.

За сжбранието:

Председател: Ив. Стратиев.

Секретар: Г. Георгиев

Р а з н и.

Работата около лозята през есента неможа да бжде довршена. По причина на непрекъснатите дждове, които почнаха веднага след продължителната суша, много от лозята останаха незарити, което тук, при най-низка температура 7° С под нулата, не е нищо ново и необикновено. Оставяни са и друга година, по желание, незарити лозя, без да се повредят и при по-голям студ. Тук зариват лозята повечето за обработката, отколкото за запазване от студът. При зариване на лозето, зариват само главините на лозите, но не и пжпките, които ще трябва за новите леторасты — особено плодните пжпки, които обикновено сж по високо. При такова зариване на главините, се запазват разните спори и яйца от неприятелите на лозата, които сж се загнездили под и в кората на главината. Незаритите тук лозя, при ранна и дълбока копан, неостжпват на зариваните, а по някога сж и по дсбри. Това за старите лозя, за новите 2-3 год. обезатално се зариват. Надници за зариване бяха от 30 до 35 лева. Матчниците тази година бяха в отлично сжстояние. Благодарение на местните, почвени и климатически условия — тук дивия материал (матчниците) не страда от мана и пероноспора и рано узрява. Това, от няколко години, се цени добре от лозарите и другаде и всяка година дивия материал тук се разпродава бжрзо и на добра цена. Тази година, вследствие паричната криза, една малка част от дивия материал седи още неразпродаден — за разпродаването му попречи и лошото време, което докара известен застои и в продажбата на облагородения материал и вината.

Тук най-много разпространени сортове диви американски лози са: Берландиери 41⁶ и много малко Монтикола, Мурведжр и др. Повечето материал (около 250 хиляди резника) се разпродадоха по 60 до 80 ст. резника — останалите (около 200 хиляди резника) се разпродават по сжщите цени. Облагородените лози се продават 4.5 лева едната от сорта Берландиери 41⁶, а другите сортове по 3.5 до 4.2 лева едната.

Риголването на почва тази година е по голямо сравнително всяка минала година. Цените от начало бяха от 2.30 до 2.50 кв. м., сега са 2 до 2.20 лв. кв. м. Цената на белите вина, които от известно време почнаха да се тжрсят, са от 12 до 12.60 лева литжра.

с. Кортен 1/II 922 г. (Ново-загорско)

Г. Прокопиев.

Б ю л е т и н.

За сега има застой в продажбата на вината и ракиите. Виното се продава от 7 до 8 лв. литъра, а ракията — от 25-30 лв. Чувства се между лозарите криза за пари. Всеки предлага да продава, а купувачи малко. Пък и по гроздобер малко се продаде на шира, повечето производители го наляха.

Въпреки това инициативата у лозарите за засаждане нови лозя не е убита. Тая зима ще се риголват около 1000 декари за лозя; 1200 лв. се плаща на декар за риголване.

Цената на укоренените американски облагородени лози се движи от 3-4 лв. лозата, а гладкия материал от 1 до 2 лв. 1000 метра.

гр. Лясковец, 19 февруари 1922 год.

Дружество „Съединение“.

„Суша“ Америка*).

Така наричат Съединените Щати поради запрещението, чрез закон, да се употребяват спиртните питиета. Лондонският в. Daily Mail, по повод на една статия на Лорд Нартклиф в резултатите от запрещението на спиртните питиета, пише:

„Какъв ще бъде резултатът, ако ни дойде мисълта да направим и Англия „суха“? Най-напред ще заскърне живота. Цели армии от инспектори и агенти ще бъдат назначени за да преследват контрабандата със спиртни питиета. Данъкоплатците ще бъдат натоварени за да ги поддържат. Цената на ястиета без питие ще се увеличи, а държавата ще изгуби приходите от акциза и в замена ще увеличи другите данъци.

Какви ще бъдат предимствата наред с тия неудобства? Лорд Нортклиф уверява, че законът не само не се изпълнява, но благоприятствува контрабандата. По цялото пространство на Съединените Щати човек може да купува алкохол само че на извънредно висока цена и много долнокачествен. Пиянството не се е прекратило. Партизаните на закона поддържаха, че запрещението ще подобри условията на труда и ще намали престъпността. Лорд Нартклиф казва, че няма никакво подобрене, напротив американските власти заявяват какво, от въвеждането на „сушата“, престъпността се е увеличила. Запрещението не образува истински път към въздържаността. Последната може да се постигне чрез контролата върху търговията със спиртни питиета. Добре е да се наказва пияния, но зле е да се досажда на хората, като употребяват умерено питиетата. Виното развеселява сърдцето на

*) На благосклонното внимание на „тжи наричащите се“ у нас „въздържатели“.

човека. Никой закон не може да унищожи тази истина, прогласена от разума и религията.

Ето тъй гледат по въпроса хората в Англия и в другите страни, които, сигурно, не са по глупави и по малко културни от българите. А какво ли още биха възразили нащите „мъдри въздржатели“ по същия въпрос и по посочените факти?

Отчет.*)

На настоятелството при ЛОЗАРСКО-ВИНАРСКОТО Д-во в село СУХИНДОЛ за 1921 година.

Господа членове,

Съгласно чл. 25 от устава ни, изпълняваме един наш дълг, като излизаме пред Вас да се отчетем за времето през което сме ръководили и направлявали делата на Дружеството.

Отчетната 1921 год. е втора по ред за Дружеството, но като се има пред вид, че първата се състоеше само от няколко месеци, с право можем да считаме изтеклата за първа пълна дружествена година. Смятаме че е необходимо да Ви спомним обстоятелствата, при които се създаде Дружеството ни за да преминем след това към съществената част на отчета си.

Големата железничарска стачка през пролетта на 1920 г. и никога небивалия застой в износа на вината през същото време, появил се като последствие от влошените съобщения, извикаха дружеството ни на живот. И трябва да констатираме с болка на сърце, че не някакво дълбоко съзнание за големите задачи, които има да се разрешават чрез задружен труд и подем е ръководило една част от основателите на дружеството, когато последният се е формирало. Според нашето схващане, явяването на бял свят на едно лозаро-винарско Д-во в Сухиндол е резултат или израз на наболялата лозарска душа в дните след стачката, когато влошения винен пазар тормозеше цялото лозарско съсловие.

Така или инжк дружеството се създаде. То влезе като член на Съюза на българските Лозари-Винари и регистрира още през първата своя година ценни придобивки, чрез активното си действие и настояване за монополизиране на

*) Печатан в брой 8 от тази година във „Вестник на Кооперативните дружества“ в Сухиндол.

Понеже съдържането на този отчет е крайно интересно и характерно за всичките български лозари и винари, и особено за онези от Сухиндол, който минава уж за един от първите културни и просветни лозарски центрове у нас, препечатваме го изцяло. Коментариите по него не ще правим, защото те са направени предостатъчно от самото настоятелство на дружеството (Б. Р.)

голямото количество спирт, който се готвеше да се пустане в продажба, с покачване цената на бирата, преследване петиотизацията и пр. и пр.

По един косвен път за лозарите, изобщо, и частно за сухиндолци се спечелиха стотини хиляди левове чрез усилията на лозаро-винарските Д-ва в страната, представяни от техния Сюз в София. Преминаха тежките дни на лозарите. 1921 година беше отлична за Северна България, както по количество на гроздето, така и по качеството му и добитите от него продукти. Но големото нещастие на тракийските лозари, причинено от небивалия лозов неурожай, донесе щастие за северно българските лозари. Пазаря на виното се подобри и, още преди месец март, вината се продадоха на твърде високи цени.

След ужаса на 1920 год., щастието ни се усмихна през 1921 год. И може някога да е бивал и пак да се повтори такъв бърз, макар и временен, обрат в положението на лозарите, но не вярваме разточителството и безгрижието на Сухиндолци, в тази паметна година, да стигне размера на щщите прояви, както през 1921 година.

Музиките на Лясковец, Търново, Плевен, Свищов па дори и Русе напусаха по цели седмици местожителствата си, за да веселят Сухиндолци срещу богато и пребогато възнаграждение. Не рядко по шапките на музикантите се забелязваха забодени столевки за бакшиш. Станаха много сватби, много угощения. Свидетели бяхме как три музики на едно и също място, цял ден се състезаваха и привличаха ту на една страна, ту на друга веселата публика.

Нека ни се прости, че отиваме до такива подробности. Ние нямаме нито думи, нито времето да представим не за Вас, а за историята, оная охолност, която едно случайно щастие донесе за Сухиндол.

Не охолност, това бе цяло разточителство. Започнаха се грамадни постройки по за 300 — 400 — 600 хиляди лева, с разчет, че голямата рента от лозята никога не ще ни напустне.

Между това създаденото дружество на лозарите се почти забрави, като че ли то бе вече излишно. От записаните при основаването му, 90 членове само една част си бяха внесли членските вноски и 27 членове посетиха общото ни годишно събрание.

Не търсехме убедителни агитационни думи и средства за да изясним на стоящите още вжн от нашите редове лозари, че дружеството ни има още за дълго време да ратува за запазване на нашите материални интереси и за умственото ни и морално издигане. Образуваха се от настоятелството (от членовете на настоятелството) две групи с задача да поканят всички лозари да се запишат за членове. Вжн от

това, председателя на дружеството, на няколко пъти чрез вестника на кооперациите, кани лозарите да се заинтересуват и сами, без покани и увещания, да влезат в дружеството. В брой 39 — 40 на вестника на местните коопрации се сж щцата цел се писа статия озаглавена: „Разбираме ли нашите професионални интереси?“ — Но какъв е резултата? От записаните 90 членове, при основаване на Дружеството, само 50 внесоха дялове, членски и встъпителни вноски, и те са редовни, а нови се записаха само 17 членове. И тжй от 1200 лозари в Сухиндол 67 са членове на лозаро-винарското Дружество!?

Ние не си позволихме да прекаляваме, като с многократно увещание на отделни лица припечелим известно число членове, защото в Сухиндол известното „ржсене“ е станало банално и твърде досадно, а вжн от това ние джржим не само на броя, но и на качеството на членовете.

Даже ще отидем и по далечко. Ако Сухиндолеца — лозар не е сжзнал още ползата от сдружението в едно време, когато занаятчий, тжрговци, индустриалци, па дори и файтонджии и коминочистачи почти на всякъде, у нас и в странство, сж здраво сплотени, какво може да се направи?

Каква ще бжде напр. ползата от членуването на един лозар в нашето дружество, ако той не споделя, в едно с цялото бжлгарско лозарско сжсловие, че посредством петиотизацията се копае гроба на бжлгарското лозарство?

Такъв член освен дето не е полезен, но може да бжде и крайно вреден, когато има смелостта, с свойствения на преживяваните времена фалш, да влезе в управителното тяло на дружеството.

В едно близко до нас село, членовете на настоятелството при лозарското им Дружество сжвсем открито, заедно и по добре от своите сжседи, сж приготвяли през март м-ц, при затоплени изби, „чудесни“ бели вина от джибри и вишена кал.

Понеже в ред конгреси и сбирки на лозарите от страната се изтжкна, че днес за днес няма по страшен враг за родното ни лозарство от петиотизацията, поставяме вжпроса: има ли смисъл да сжществува едно дружество за защита на професионални интереси, ако то, благодарение на неискреността на болшинството на своите членове мижи пред най-големото зло?

Пред пжлния днешен разплог на власт и органи и при липсата на високо сжзнание за джлг и право, може човек да изпадне в отчаяние.

Но, драги лозари, не е ли време да се загрижим за всичко това и с по-голяма искреност и преданност, като премахнем фалшивите наши вжжделения и пориви, да заработим за това жубаво дело с подобающа чистота и откровеност?

Настоятелството на дружеството не е изпуснало случай да даде своята морална и материална подкрепа на нашия морален представител — Сюз разбира се до колкото дружествените средства сж позволявали това.

Специално по петиотизацията направихме това, което можеше да се направи и, за да избегнем много думи, ще рэзюмираме с думите, които миналата година казахме относно сжщия вжпрос, а имено:

Пустнаха се в ход всички средства, писаха се окржжни, раздвижиха се органи на властта, пристави и стражари, ала резултата бе сжщия. И сжвсем излишно е да обясняваме защо отиде безплодно този всичкия шум и патардия, като имаме предвид бжлгарската действителност от войната насам.

Наш представител при измерването на вината тази година не дадохме, понеже не намерихме подходяще за целта лице, а вжн от това опита от миналата година, след като ни струваше всичките спестени средства дколо 600 лева, не даде никакви резултати.

В деня на общото сжбрание миналата година се пушна покана за син камжк. Поканата своевременно се изпрати в Сжюза на бжлгарските лозари-винари и благодарение настояването на последните, записаните лозари получиха поржчания син камжк преди всички други лозари.

Това обстоятелство предизвика доста тревога и нервност в селото ни. По адрес на инициаторите за доставката чрез сжюза се авансираха твжрде много хули и обиди, ала когато списжка в оригинал се изнесе на показ, замлжкнаха всички, но нито един не се яви да поиска извинение за погрешните си и неоснователни обвинения.

Просветата ни е достатжчна, ала вжзпитанието почти никакво. Мжлчим дето трябва да се говори и хулим, дето трябва да похвалим.

Вжпреки, че Сжюза се сжздаде с по широки цели, лозарските дружества в страната не можах да сжбират и субсидират с достатжчен капитал, затова самостоятелни доствки не можеше и не могат да се правят. Сжюза е действувал само за по спешно доставяне чрез Земледелската Банка.

Втората партида син камжк не ни се отпусна.

И тази година просветна дейност дружеството не прояви по сжщата причина, както и миналата година — липса на удобен салон.

Преди няколко седмици се изкара салона на В. П. Алтжнов и настоятелството е взело мерки да покани из местните лозари и общественици да излезат пред сдружените лозари с подходящи лекции и беседи. Когато средствата на дружеството позволяват, не ще е зле да се поканят и вжжшни лектори — специалисти лозари и винари.

Настоятелството е имало 3 заседания.

От членски и встџпителни вноски и др. постџпили	942 лѐ.
От дялове	3350 лѐ.
Абонамент за „Лозарски Преглед“	1950 лѐ.
Доброволни пожертвования	551 лѐ.
Всичко .	6793 лѐ.

От тези суми в Сџюза се внесоха:

Членски и встџпителни	
вноски и дялове	5734·60 лѐ. . . . .
За канцеларски.	389·30 „ . . . . .
Наличност	669·10 „ общо 6793 —

Понеже капитала на Сџюза не е достатџчен за да се предприемат доставки, на предстоящия конгрес ще се постави въпроса за паврџчане на дяловете и преврџчане Централния Сџюз в едно просто морално представителство.

В такџв случай ще се подирят средства само за канцеларски и др. разноси.

С това ние приврџршваме отчета си, за втората дружествена година, с пожелание да нарастне сџзнанието за необходимостта от сдружените усилия за защита на лозарските интереси.

Нека не се скџпим да си доставим литература по лозарството, списания и книги, нека се просвещаваме, защото само чрез просвета ще се поучим да схващаме правилно и своевременно кои билки сџ най-подходящите за нашите болки.

Сухиндол, 13/II. 1922 год.

Председател: Н. Мџнков.

Членове: { А. В. Сџрмов
Г. Драгиев
Ив. Касабов
Ив. Дуков
К. Анев
Т. Д. Влаев

Вжпроси и отговори.

Вжпрос 1. — Тази година много наши лозари искат да садят направо от санджците стратифицирани лози. Моля кажете какво е Вашето мнение за бъдащото развитие на лозята.

с. Свобода (Чирпанско), 22. II. 1922. С поздрав: Кжнчо Генов.

Отговор на вжпрос 1. — Засаждането на лозички направо от санджка е крайно несигурна и рискована работа. Без да влизаме в подробности вжрху причините, поради които той не е и не може да бжде препоржчан, като не вземаме под внимание редкото изклучение, че при добра почва и благоприятно време — топло и умерено влажно, но не джждовно, би дал някакжв резултат, — посочваме на факта че той никжде — нито в чужбина, нито у нас не е вжзприет. И ние смело казваме на лозарите да не се мамят от мисжлта, която заинтересовани хора биха им внушили, да си образуват по този начин бжрзо и евтино лозе. Най-сигурния и изпитан способ, у нас и другаде, за засаждане *„жлно и джл.отрайно“* лозе, е посредством облагородени и укоренени *„жрвокачествени“* лозички. След този сравнително задоволителни резултати са добиваци, при благоприятни условия и обстоятелства, от облагородяването на място на зряло или зелено.

И. И. Х.

Вжпрос 2. — Имам една бжчва вино с комина (джибри). Сжджржа много хубаво вино, но, като дойде месец февруари—март, то захваща да „киси“ по-малко, която киселина се повече увеличава постепено. За да се спре по нататжк разпространяването на „киса“ и да го лекувам, ако е вжзможно, до като киселината е малко, какво да правя?

с. Ново-село (видинско), 24. II. 1922. С поздрав: Ст. Х. Г.

Отговор на вжпрос 2. — Нищо чудно че вжпросното Ви вино има „кис“, т. е. *оцетно* завкисване. Напротив много чудно би било, ако виното Ви, при посочените условия, не би се завкисвало, защото знае се че в Бжлгария ежегодно, по туй сме говорили и писали неколко пжти, хиляди литри бжлгарски вина биват изгубвани поради оцетно вкисване, което е пжк следствие от лошото приготвяне, обработване, спазване и пр. на сжщите.

Най-сигурното лекуване на болно вино от оцетно вкисване е пастиоризирането му, т. е. загряването му в специални апарати до 55—60° С посредством което биват умжртвени оцетните ферменти.

За унищожаване пжк на част или всичката оцетна киселина в дадено вкиснато вино, следователно за временното

и маскиране, се употребяват разни материяли, като: чист калциев карбонат, неутрален калиен тартрат и др., които се намират в аптеките и дрогерииите. Употребяването на тези материяли у нас е позволено. За узнаване какво количество откислителна материя трябва да се употреби, предварително се прави опит с $\frac{1}{2}$ или 1 литър вино, като се почне с 1 гр. на литър; откислителната материя се размива предварително в малко вино, а след туй се налива в цялото количество, разбърква се няколко пъти, а след туй се опитва виното: ако се види че е достатъчно — добре, ако ли не, трябва да се прибави още $\frac{1}{2}$ или 1 гр. откислителна материя. Тук е нужно да отбележим, че е позволено да се откисляват само слабо закиснатите вина, а силно киснатите (които имат повече от 2 гр. на литър обща летлива киселина) не.

За по-големи подробности по този въпрос, и по много други по винарството, Ви препоръчаме да си доставите *ръководство по винарство* от И. И. Хранков, което е издадено от Съюза на лозарите и винарите. То струва 22.25 л. заедно с пощенските разноски. Разбира се, че вие можете да си доставите и друго ръководство.

Въпрос 3. — В нашия край едва от лани започна да се сеят американски лозя; до сега нямаше лозя, а тази година има по-голямо усилие и ще се садят до 20,000 пръчки лозови американски.

Понеже не сме опитни толкова по тази култура, много се съмняваме дали ще може да вирее лозата и със страх вършим лозарството.

Нашия край е беден, почвата много бедна-комсалита, балкански край — в центъра на Странджа сме. За насърчение на всички тукашни лозари, искаме да чуем някоя дума от Вас по-горния въпрос, за което ще Ви благодарим.

М. Търново, 9. III. 1922.

С почитание: *Димитър Г. Дяков.*

Отговор на въпрос 3. — Писмото Ви от 9 того прочетох и с готовност Ви съобщавам мнението си, макар че и аз не съм и не мога да бъда напълно ориентиран от кратките Ви сведения за Вашия край и за земята Ви.

Преди всичко установено е че, за да вирее лозата напълно успешно в даден център, нужни и са специални почва, климат, местоизложение, достатъчно светли и топли дни през пролетта и лятото и др. Инжк тя вирее повече или по-малко задоволително. Ето защо добре е ако може вашите стари хора, които помнят че преди 40 години там е имало лозя, да Ви кажат кои най-добри сортове лози е имало там за да продължите и в бъдеще с тях, като ги употребявате за кадеми на американските. Ако такива указания не могат да

Ви дадат, най-добре е да се ориентирате от най-близките Ви места, гдето сега има лозя.

Колкото се отнася до американските лози, които трябва да употребявате за подложки, схващам, понеже сжобщавате че почвата Ви е много бедна, (пясжчлива или комсалита) при все че други указания не давате (напр. джлбока ли е или плитка, свежа, суха или много суха, варовита или не, равно или наклонено място и пр.), че ще трябва да употребявате сортовете: Фюпестрис дю ло (Монтикола) Мурведер х Фюпестрис 1202 и Шасла х Берландиери 41 б и то тжй: за най-джлбоките и сухи почви Монтикола, за средно джлбоки и сухи почви, и особено ако има силно варовити — Шасла х Берландиери 41 б и за по плитките и пак варовити, сухи или вжзвлажни, 1202.

И тритех горни сортове лози са естествено силно растящи, следователно подхождат за слабите земи.

Вжн от всичко горно много важно е за успеха на бждащите Ви лозя да не садите освен пжрвокласни лозички — било че ги купувате или сами си ги произвеждате: а пжрвокласни са, които имат корени околоржст на стжпалото, а не само от една страна, да са джлги поне 15—20 см., изкаралата пжчка да е джлга поне 40—50 см., здрава и добре озряла и при присаденото място да няма никакво отверстие даже за вжрха на игла. Второкласни лозички по никой начин да не садите.

Много здраве Вам и на всички лозари. И. И. Х.

Вжпрос 4. — Моля отговорете в книжката има ли право да се сжставя акт за тжргуване с лозов материял деклариран в агрономството още през м. август?

с. Войнягово (Карловско), 23. III. 1922 г.

С поздрав: *Ив. М. Даскалов.*

Отговор на вжпрос 4. — Ако материяла Ви е бил деклариран и намерен от агрономството за *доброкачествен и автентичен по сортове*, никой няма право да Ви сжставя акт; в противен случай, обаче, освен сжставяне на акт и материяла се конфискува.

Х.

Книжнина.

Получени в редакцията следните книги и списания:

1. „Практически наставления за правене добри и евтини американски лозя“, книжка на 8-на, 24 страници, цена 4 л., от Илия Христов, лозар-винар в гр. Русе, ул. „Весела“, № 24.

2. „Винарски вестник“ на агрономното бюро Хр. Т. Стамболиев в гр. Русе, год. I, брой 3, излиза 2 пжти месечно, годишен абонамент 45 л.

3. „Сведения по земледелието“, официално издание на Министерството на Земледелието, година II, брой 12.

4. „Наредби“, сжщо официално издание на сжщото Министерство, година IV, брой 6.

5. „Известия“ на Тжрговско-Индустриалната камара в Бургиз, брой 2, година VI, годишен абонамент 50 л. Излиза седмично.

6. **Отгледването на захарната метла** от Константин Н. Христович (бивш агроном), гр. Т.-Пазарджик, цена 5 л. Намира се у автор-издателя й.

7. „Вестник на кооперативните дружества“ в Сухиндол, излиза месечно, година III, брой 10, годишен абонамент 12 л.

8. Сп. „Земледелие“, орган на Бжлг. Земл. Д-во, кн. 4, година XXVI, годишен абонамент 45 л. София, ул. „Х. Димитжр“, 13. Редактор: Ив. Странски.

9. „Бжлгарско овощарство“, списание на сжщото д-во, кн. 4, година III, годишен абонамент 25 л. Редактор: С. Греков.

10. „Кооператор“ орган на Общия Сжюз на бжлгарските земеделски кооперации, излиза седмично, година III, годишен абонамент 55 л. София, ул. „Раковска“, № 85.

11. „Земеделска практика“ за земледелие, лозарство, пчеларство и пр., сп. на книгоиздателство „Агрария“, година III, кн. 3 и 4, годишен абонамент 25 л. София, ул. „Вазов“, № 1. Редактори: М. Стоев и Г. С. Хлебаров.

12. **Ржководство по новото лозарство** от Н. Дечев и Е. Дамянов, 8-на гол. формат, стр. 100, цена 18 л. Намира се у авторите му в гр. Свищов (учители при джржавното зимно земеделско училище).

На стр. 7, като се говори за по-голямата полза от лозата спрямо онази от зжрнените храни, не би трябвало да се представя тжй, че нашия земеделец да помисли и се сжбласти да преабрегни вторите пред пжрвата, защото туй би се отразило зле вжрху общото ни стопанско положение и частно вжрху онова на земеделеца.

На стр. 8, между другото, се казва за ползата от лозата: „тя — лозата, изсушава мокрите места“, от което би се разбрало, че сжщата може и трябва да се сади в такива.

На сжщата страница: „Когато, обаче, производството надвиши тжрсенето на лозовите продукти, тогава ще се дири пазар и в други страни“. Струва ни се че такава перспектива — надежда

за тжрсене чужди пазари за лозови продукти (вино, грозде, ракии и др.) не може да имаме нито даже за далечно бждаще, защото почти всичките ни сжседни страни са значително по-добре в лозарско-винарско отношение отколкото Бжлгария; особено в винарско отношение сме зле.

На стр. 23, като говорят за Берландиери Ресегие, на 2 пжти е писано: „Като подложка тя е силна и много родовита“. Макар че туй е верно за вжпросния американски лозов сорт и макар че той притежава и други ценни качества, но всичките те го правят неизползуем в практиката благодарение на грамадния му недостатжк — поради извжжредно мжчното му, а даже невжзможно вкореняване; точно поради туй този инжк отличен сорт, като подложка, нито вжв Франция, нито другаде не можа да послужи на лозарите, а остана само като теоритичен сорт. И ние намираме че туй обстоятелство трябваше да бжде изрично подчертано в тази *практическа* книга, а по-право, по нашето схващане, не бе нужно да се пише за него.

На стр. 27, пишейки за подложката Мурведжр х Рюестрис 1202, е казано: „вирее добре в почви богати и изджржа до 35% вар“. Понеже тази лозова подложка е една от *естественно* силно растящите излаза, че не трябва да се сади в *богати* почви, понеже и без туй има лозари, които са се оплаквали и се оплакват от „изресеяване“ особено при млади лозови насаждения.

Относно изджржливостта на варта знае се, че тази подложка *вирее добрее* до 50, а даже и до 60% вар; и което е особено за отбелязване тук, то е че тази подложка понася такжв висок % от вар както в сухи тжй и в вжзвлажни, а даже и влажни почви. Тези ценни качества на подложката 1202 лично сме констатирани.

На стр. 28, за Шасла Берландиери 41-б е писано: „изджржа вар до 45%“. А в сжщност установено е от джлгогодишната работа с тази подложка какво тя изджржа и *вирее много добре* до 60% и то в *най-сухите варовити и тибширни почви*. И тук е за отбелязване какво, за щастие на лозарството, тази подложка е приела от родителя си Берландиери *всичките му* качества без недостатжка му; напротив тази лоза се вкоренява прекрасно, а и при облагодоряването дава голям % на прихващане с различни сорпки.

Макар в предговора си авторите и да констатират малкото сторено у нас до сега по повот лозарство; макар на стр. 10 да препоржчват организиране на лозарите, „като се стараят да реномират типични продукти и се борят с фалшификацията на вината и спекулантите с винарската тжрговия“, на стр. 29 пжк се заловили да направят за прями (директни) лози и особено за старите такива, които сега имат само историческо значение.

Макар че на стр. 31 и 36 авторите и да сжветват лозарите „да не се увеличат от добрите качества на някои от тях — хибридите, и да започнат безазборно да ги садят и размножават“, ние оставаме крайно изненадани и очудени от вмжкването в книгата им на няколко хибриди още повече като знаят много добре какво цели

години под ред, на конгреси и конференции, включително и на миналогодишната конференция, устроена от М-то на Земледелието, болшинството от нашите агрономи и агрономи-лозари се изказаха ясно и категорично против всякакви директни сортове — стари или нови. И ние намираме че по този начин авторите са обезценили чувствително книгата си, защото невъзможно е да се говори за директни сортове макар и „сжс сжвети“ за избягане садяното им безразборно без предварително проучване и пр., а същевременно „за организиране и борба с фалшификацията и реномиране типични продукти“ — двете положения са несъвместими още повече като се знае много добре какво се прави в България сжс сжществующите директни лози и как много *заинтересовани* и *незаинтересовани* хора гледат на тях.

На край по въпроса, за избягане всякакво криво тжлуване на сжжденията ни и на фактите, подчертаваме следното: очаквали сме и с надежда очакваме сжздаването на „идеални“ директни лози, макар че през последните десетина години във Франция напр. се сжздадоха десетки такива с насжрдчителни качества, — въпреки туй ние намираме че у нас поне — при нашите прави, схващания и разбирания, садане на директни лози и *стабилизиране и модернизиране на лозарство* — *винарството ни, са невъзможни.*

На стр. 37, пишешки за саденето на лозите — майки, казват: „в глинестите, тежките, студените и в ниски места, засаждането трябва да става непременно пролет“, а малко преди туй е писано: „понеже в ниските места и влажни почви материяла не може да озрява добре“. А ние ще добавим че, щом туй последното е верно, излишно не ами вредно е да се говори за садене на лози — майки в такива места.

На стр. 38 е писано: „отстраняването на тези леторасты (страничните) трябва да е ниско — до джно“. До колкото ние знаем и по нашето схващане с такова отстраняване не се постига гонимата цел, защото в кжсо време, вместо отстранените, изкарват други ляторасты. За да не става туй ние знаем, че пжлно отстраняване на тези леторасты не се прави, а се само сжкратяват върху 2—3 листа.

На стр. 41, разправяйки за облагородяването на зряло, е писано: „които са в мжртво (?) сжстояние“. Вероятно тук неволно е означено мжртво вместо *спящо*.

На стр. 45, като говорят за отопляването на облагородените пржчки, казват: „пжрвите 24 часа топлината трябва да бжде 28—30° (?) след което топлината се повржща на 25—30°“. Понеже въпроса с отопляването е един от най-важните за крайния резултат от облагородяването, намираме че препоржчания начин за отопляване не рационален; напротив ние знаем, и от лична работа, какво отопляването трябва да почне при 15—18°, като повишението на топлината става бавно и постепенно с крайна граница 30° С; след калуширането, намаляването на сжщцата става пак бавно и умерено до като се приравни кжм външната. В всеки случай препоржчаните от авторите скокове не се препоржчват и не се практикуват.

На стр. 49, разправяйки за облагородяването на място, казват: „лошите страни, обаче, са мъчното и невъзможно проверяване на добре прихванатите лози“. По нашето схващане няма никаква мъчнотия и невъзможност за такова проверяване.

Горните бележки и допълнения по ръководството на г. г. Дечев и Дамянов направихме съобразно желанието на авторите, изразено в предговора им.

Инжк книгата им е написана на лек и ясен език и заслужава прочитане от всеки интересующ се практик лозар.

И. И. Хранков.

СПИСЪК

На лицата, които сж дали волна помощ на сп. „Лозарски Преглед“ и на Сжюза на българските лозари-винари на 30 и 31. I. т. г. на конгреса в София.

1. Лозарско-винарското д-во „Гжмза“, гр. Плевен	602 лв.
2. Кооперат. Лозар.-винарско д-во „Надежда“, с. Стражица (Гор.-Ореховско)	500 „
3. Кооперат. Стопан. лозар. д-во „Защита“, с. Кортен (Н. Загорско)	630 „
4. Тончо Г. Шиваров, с. Ореховица (Ст. Загорски)	200 „
5. Димитр Т. Бояджиев, гр. Сливен	10 „
6. Тодор Егаров	190 „
7. Панайот Ташов	10 „
8. Димитр Егаров	190 „
9. Стефан Попов	50 „
10. Михаил Н. Дачов	10 „
11. Ради Минев	20 „
12. Димитр Ташев	10 „
13. Добри Манджаков	50 „
14. Шейтанов С-ие Демиров	10 „
15. Атанас Г. Измиров	10 „
16. Шопов С-ие Кебеджиев	10 „
17. Петр К. Узунов	10 „
18. П. Кржстев	20 „
19. Стефан П. Шумналиев	5 „
20. Васил Гандев	10 „
21. Д. Иван Сахнев	5 „
22. Иван Филипов	10 „
23. Коста Милк. Гржнчаров	5 „
24. Петр Дяков	5 „
25. Миндо Илиев	5 „

Пренос 2,577 „

Пренос 2,577 лв.

26. Георги Киров, с. Налбантларе (Сливенско) . . .	50	„
27. Стоян Маринов	50	„
28. Алекси Серафимов, гр. Ловеч	100	„
29. Георги К. Герганов	100	„
30. Петко Ионов С-ие	50	„
31. Стоян В. Дренски	20	„
33. Андрея С. Коев	50	„
33. Ратко Стоянов	100	„
34. Миленко Попов, с. Боровица (Белоградчишко)	30	„
35. Васил Райков, с. Торос (Луковитско)	10	„
36. Илия Галчев, гр. Тжрново	100	„
37. Неделчо Ангелов, с. Долна Липница (Тжрновско)	20	„
38. Димитр Парашкевов	10	„
39. Ангел Тенджерков, с. Самоводени	20	„
40. Тодор Байчев, гр. Лясковец	100	„
41. Ил. Цацов	20	„
42. Никола Сарживанов, гр. Сливен	250	„
43. Александр Драгнев	100	„
44. Тодор Иванов	20	„
45. Петко х. Генчев	50	„
46. Вл. Дешлиев, гр. Бургаз	20	„
47. Колю Русанов, гр. Стара-Загора	50	„
48. Недю Дондуков	30	„
49. Бою Георгиев кожухар	200	„
50. Ангел Петков	50	„
51. Иван Марков	20	„
52. Стефан Попов	50	„
53. Марко Ив. Елхов	20	„
54. Тотю В. Даалов	10	„
55. Стоян Станев	200	„
56. Р. Гатев	20	„
57. Ил. П. Герганов	20	„
5. Илия Енчев	10	„
59. Ил. Димитров	100	„
60. Колю Ванков	30	„
61. Кр. Нанев	20	„
62. Георги Петров, с. Ореховица (Ст.-Загорско) .	15	„
63. Тодор Иванков	5	„
64. М. Петров Русенов	20	„
65. М. Попов	20	„
66. В. Шиваров	20	„
67. Кооперативно Лозар.-винар. д-во „Памид“. с. Змеево (Ст.-Загорско)	600	„
68. Кржстю Стоянов, с. Типченица (Врачанско) .	10	„
69. Гито Пжрванов, с. Злокучене (Плевенско) . .	5	„

Пренос 5,372 „

	Пренос	5372 лв.
70. В. Витанов, с. Перушица (Пловдивско)	100	„
71. Г. Налбантов „	10	„
72. М. Янков, с. Брестовица „	100	„
73. Б. Димиоров „	10	„
74. Атанас Гитев, гр. София	1000	„
75. Дончо П. Попкржстев гр. София	1000	„
76. Трендафил Генков, с. Бистрилица (Берковско)	10	„
77. Георги Даков „	10	„
78. Кузман Андонов „	20	„
79. Найден Маринков „	30	„
80. Пеню Ив. Тжнков, гр. Чирпан	50	„
81. Коста Тотков „	20	„
82 Ив. Попов гр. Ямбол	20	„
83. Бор. Стайков, с. Малка-Верея (Ст.-Загорско) .	50	„
84. Свещеник Чеканчиев, с. Конар	50	„
85. Еню Балтаджиев, гр. Варна	100	„
86, А. Попов, с. Кричим (Татар-Пазарджишко) . . .	20	„
87. Ил. Иванов, с. Катунца (Станимжшко)	20	„
88. Хикс	20	„
	Всичко	8,012 лв.

ХРОНИКА.

Понеже има няколко запитвания за кн. 11 и 12 от м. г., съобщава се на всичките г. г. абонати, че с кн. 9—10 бе приключено течението.

Поржчания от Б. З. Банка английски син камък е пристигнал във Варна и Бургас и разпратен на клоновете ѝ за раздаване на лозарите.

Вестник „Кооператор“ от 18. II., брѳеве 8—9, съобщава че Общия Сѳюз на бѳлгар, земеделски кооперации получил английски син камък във взрели от по 254 кгр. нето, и сѳщинските лозови прѳскачки *Верморел* Еклер № 1.

По сведения в Министерството на Земледелието тази пролет в Пловдивско, Карловско, Станимашко и пелерско са се пѳявили по лозята, в страшни размери, „сизите“ червеи. Понеже това са едни от най-опасни е неприятели на лозата, които през някои години, както е тази и 1906, причиняват големи опустошения, припомзаме на заинтересованите ни читатели, че за тях бе поместена статия, от сѳтрудника на „Лоз Преглед“ г. Б. Ив. Белчев, в кн. II 1920 г.

Ново и важно откритие за лозарите е това за омѳртвяването на лозовите неприятели, и специално гроздовите червеи (*Cochylis rosaryana*, *Polycrosis botrana*, *Oenophtira pillegiana*), с гореща вода при 55 до 65° С през вегитационния период, без да бѳждат повредени листата и гроздето. За целта — за прѳскаването с горещата вода, е изнамерен и специален апарат, с който са си служили във Франция и са получили много добри резултати през 1921 г. По въпроса поместяме отделна статия в тази книжка.

Редакторът ни И. И. Хранков от 5 месеци престана да работи в лозарската банка. Живее на ул. „Софроний“, 92 — София.

Във в. „Препорец“ от 22. IV. т. г., брой 89, под заглавие: „в интереса на истината“ един от бѳлгарските водители на въздѳржатели (?), ни дава съобщения досежно употребяването на спиртните пѳтиета и положението в Америка след забраняването им, които сѳвсем не отговаря на истината. Без да влизаме сега в

подробности по тези съобщения, джлжим, от наша страна, да хроникираме следното: въпреки запрещението, макар и с закон преди 2 години, употребяването, в повечето Щати на Америка, на всички спиртни питиета — включително на гроздовото вино, през миналата есен от Калифорния е било изнесено, за няколко американски Щати, 380,000 тона грозде за вино, защото е разрешено на семейство да си приготви по 200 галони (един галон $4\frac{1}{2}$ литри) годишно.

Този факт напълно подкрепя пораншните ни мисли относно „виното и алкоолизма“, — че има калосална разлика между умереното пиене на *натурално гроздово вино* и болестта „алкоолизъм“ против която и ние се борим може би повече и *по-реално* от нашите въздържатели (?); че живота иска и *неумолимо* *налага* *своето*, въпреки всякакви земни мъдрувания, и че Америка от „суха“ пак ще стане, рано или късно, „мокра“.

Тази книжка се изпраща на всички платили и неплатили до сега абонати с молба вторите да си изпратят веднага абонаментите с пощенски запис. Ако някои не биха желали да получават списанието, нека бждат добри и върнат I-а и сегашната книжка без да ги разрязват и цапат.

Между 18. и 25. IV. т. г. се състояха в София годишните събрания на Общия Сюз на бълг. земл. Кооперации, на Д-вото на бълг. аграрите и Бжлгар. земл. д-во.

Франция, Италия, Испания и Португалия сав преговори за общ Сюз, чрез който ще действуват за намаляване на вносните мита върху вината им в чуждестранните държави.

С министерско постановление цената на спирта е увеличена на 85 лева литъра.

Умоляват се всички, които кореспондират с редакцията и сюза, да посочват в писмата си на кои номера отговоря; туй е нужно за улесняване и ускоряване справките.

Поканват се всички лозари-абонати (стари или нови) да съобщават точните си адреси за да не стават грешки при изпращане книжките. Старите абонати да означават миналогодешните си адреси за да може да се правят справки.

Дружествата, които изпращат общи суми за абонаменти, се умоляват да съобщават дали да се изрезва обща квитанция, или по отделно за всеки абонат.

Г-н Балю К. Орешаров от с. Махалата (Плевенско) събрал абонамента от 12 души, изпрати сумата 600 л. и съобщава, че се отказва от отстъпката му 20% — 120 л., в полза на списанието ни. Редакцията му изказва сърдечна благодарност.

Пропуснато е да се отбележи какво съвещанията за гроздобера в Пазарджиско, поместени в кн. 1, стр. 30, са от г. К. Н. Христович. Просим извинение.

Кн 2, 3, и 4 излизат заедно и с заключението по *независящи от редакцията причини*. Въпреки туй, редакцията проси извинение.

До сега, от началото на тази година, са платили 460 стари и нови абонати. Необходимо е в скоро време да се издължат и другите да бжде осигурено излизането на „Лозарски Преглед“; ижк безполезно е да се продължава при досега ните трудности и неприятности вследствие на липса на парични средства.

Редакцията изказва най-голяма благодарност на всички господа и дружества, които са дали волни помощи за списанието по време тазигодишния конгрес, имената на които са поместени в настоящата книжка.

Редакцията моли досегашните си сътрудници да продължат да й съдействат макар че *миналогодешния им хонорар още не е издължен*, за което тя крайно съжелява и проси извинение. Тя също моли и всички онези господа, които биха желали да й сътрудничат, да имат пред вид въпросите и материте, означени на 4-а стр. на кориците от настоящата книжка.

Съобщава се на лозарите, които биха желали да засраховат лозята и маточниците си, или други полски посеви, против градушките, че могат да са отнсят до респективните си общински управления, които по закон са задължени да дават всички упътвания и да извършват всички оформявания по тях *безплатно*. Централното застрахователно отделение е в София при Бжлгар. Центр. Кооперативна банка.

== Лозари, Винари, ==

Набъвете си „РЪКОВОДСТВО ПО ВИНАРСТВО“ от
И. И. Хранков, II-ро поправено и допълнено издание.

Не се скъпете за 20 л., защото всеки, който го има,
ще избегне много неприятности и грижи по приготвянето и
обработването на вината си, следователно ще спести стотици
и хиляди левове каквито мнозина ежегодно губят.

Изданието е от сжюза на лозарите и винарите.

За поръчка от един екземпляр, да се прибавя 2'25 л.
за изпращане препоръчано.

От Сжюза.

Тази книжка се изпраща само на платилите стари аба-
нати и платилите тази година с молба неплатилите стари да
се издължат веднага, или да върнат книжката, заедно с
1-а, ако не желаят да получават списанието.

Лозари и винари, четете „Лозарски Преглед“ и давайте
обявленията си чрез него.

Всеми, сжзнаващ професионалните си интереси лозар и
винар, е длъжен да получава и си плаща единственното
лозарско-винарско списание „Лозарски Преглед“. Престъп-
ления вършат всички, които чанат услуги от списанието и
Сжюза без да дават поне по стотинка, а оставят едно мал-
цинство да плаща и издържа списанието.

За Г-на Павел Е. Димасиев

у. Левен.

ПРОДЪЛЖАВА СЕ ПОДПИСКАТА ЗА СПИСАНИЕ

„ЛОЗАРСКИ ПРЕГЛЕД“

ГОДИНА VII (1922)

Орган на с-юзия на Българските лозари-винари.

СПИСАНИЕ „ЛОЗАРСКИ ПРЕГЛЕД“

се урежда и издава в София с сътрудничеството на специалисти-агрономи (лозари-винари) из цяла България.

ГОДИШНИЯ АБОНАМЕНТ Е 50 ЛВ. ПРЕДПЛАТЕНИ.

Всичко, що се отнася до списанието, да се изпраща до редакцията — София, ул. „Гурко“ № 18.

Списание „Лозарски Преглед“ ще съдържа:

1. Уводни статии от икономически характер по навремени въпроси.
2. Статии по лозарството — сезонни въпроси.
3. Статии по винарството — „
4. Статии по пепиниерството — ”
5. Сведения от кореспонденти от всичките центрове на България за състоянието на лозята.
6. Извадки от научни трудове — наши и чужди.
7. Рецензии и трибуна.
8. Сведения из живота на лозарско-винарските дружества, кооперации и пр.
9. Въпроси и отговори. Последните в форма на практически съвети.
10. Бюлетин за пазарните цени на лозарско-винарски продукти и материали у нас и в странство.
11. Хроника.